له کوټله تر کابله

(یونلیک)

Ketabton.com

فیروزخان صادق

۱۳۹۴ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوتله تر کابله

(د کابل یونلیک)

فیروزخان صادق

۱۳۹۴ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم: له کوتله تر کابله

لیکوال: فېروزخان صادق

خپروندی: د افغانستان ملي تحريك، فرهنگي څانگه

وېبپاڼه: www.melitahrik.com

ډیزاینګر: ضیاء ساپی

پښتۍ ډیزاین: فیاض حمید

چاپشمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

چاپکال: ۱۳۹۴ ل کال/ ۲۰۱۵م

د تحريك د خپرونو لړ: (۳۳)

يادونه: د چاپ حقوق له ملي تحريک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسوليت ليکوال پورې اړه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تحریك یادښت

د افغانستان ملي تحریك د (۱۳۹۳ ل) كال په پیل كې له خپلو ګرانو هېوادوالو سره ژمنه كړې وه چې د دې كال په بهیر كې به (شل عنوانونه) بېلا بېل دیني، علمي، ادبي او ټولنیز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې كوي. ملي تحریك دا ژمنه د یاد كال د كب پر (۲۸)مه نېټه پوره او د یوې پرتمینې غونډې په ترڅ كې یې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې كړل. ملي تحریك په یاده غونډه كې ژمنه وكړه چې د (۱۳۹۴ ل) كال په بهیر كې به انشاء الله د خدای (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې كوي. طبیعي خبره ده چې دا اسانه كار نه دی، ډېر زیات زیار او زحمت ته اړتیا لري، خو ملي تحریك ټینګ هوډ كړی چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملي كوي. دا اثر چې ستاسو په لاس كې دی د همدې (سل عنوانونو) ژمنه كړو اثارو له جملې څخه دی، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحریك هیله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې ګټه پورته كړي. ملي تحریك له ټولو هغو لیكوالو، ژباړونكو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندویانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهیر كې یې یو بل سره مرسته او ملګرتیا كړې او دا فرهنګي بهیر یې بریالی كړی، د زړه له كومې مننه كوي او كور ودانې ورته وایي.

د هېواد د فرهنګ د ښېرازۍ په هیله

د افغانستان ملي تحریك فرهنګي څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتنو د لوی کور افغانستان
پر لور یو سفر

ښاغلی فیروزخان صادق نه یوازې یو ښه شاعر، ژورنالسټ، کالم لیکونکی، ریډیو پاکستان کوهاټ کې اوونیزه خپرونې پیشکوونکی، یو ښه انسان، دکوهاټ د بابرې باندې اوسېدونکی، د کوهاټ د سیمنټو کارخانې کې یو مزدورکار، یو محنت کش انسان ، یو خوداره سړی، په دې ټولو خوبیو باندې په رښتیا فیروزخان صادق دی، د پښتنو لوی کور افغانستان ته کوم سفر د استاد اسماعیل یون او د افغانستان د ملي تحریک په بلنه کړی وو ، د هغې ډېر حال احوال دوی پخپل یونلیک کې بیان کړی دی، هسې خو هغه ټول ملګري چې دوی سره په سفر کې شریک وو ، هغه د دې سفرسلطاني ګواهان دي، خو زه یې پکې په ګواهۍ ورکولو کې ډېر باوري ګڼلی یم، نو ځکه یې ماته په دغه یونلیک د څه لیکلو وړاندیز کړی دی.

د ټولو نه وړاندې به د سفرنامې (یونلیک) په هکله یو څو خبرې وکړو ، حمید وصال چې د انجمن ترقی پسند بنو په یوه غونډه کې کوم لیکچر ورکړی دی ، د هغې نه یو څو ټکې ستاسو په حضور کې وړاندې کوم، هغوی وایي؛ چې ژوند پخپله یو سفر دی، سفر د حرکت نوم دی، چې مختلف آړخونه لري لکه جسماني سفر، ذهني سفر، معاشي سفر، د انسان په فطرت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې چېنې ده او د خپلې بې چېنۍ په سوب انسان په يوه ځای کې تم شوی نه دی، سفر ډېر زيات افاديت لري، چې د انسان په تجربه او مشاهده کې اضافي کوی او سفر کونکی چې د سفر نه بېرته راشي، نو خپل کلي او قام ته نوې نوې خبرې راوړي او د مختلفو ملکونو او وطنونو د تهذيب، ثقافت او رواياتو نه خپل خلک خبروي، پخوا به د ليک لوست د نشتوالي په سوب سيلانيانو د خپل سفر حالونه په زباني توګه خلکو ته ويل او د دې نوو نوو خبرو په بنياد نړۍ د ترقۍ او سنۍ پوړۍ ته رارسيدلې ده، نو د انساني ترقۍ په دې عمل کې د سفر ډېر لوی لاس دی، انسان به اول په پښو يا په ښاريو سفر کولو او هغه يو قسم د ستړيا سره مخ و، نو هغه ګاډۍ ايجاد کړو او بيا د سفر د نورو اسانولو د پاره يې جهاز ايجاد کړو او دا نن چې جهازونو په سوب انسان خلا ته ورسيدو، دا ټول د سفر کرامات او کرشمې دي. ده وويل چې وړاندې به سفرنامه تش د تاريخ او جغرافيې حصه ګڼلې شوه، سفرنامه نګار به چې څه وليدل، نو د فوټوګرافر په شان به يې خوندي کول، خو نن د سفرنامه نګار پخپله په سفرنامه کې شامل وی، اوس د ده مثال د فوټو ګرافر نه بلکې د انځورګر (مصور) دی، اوس دې پکې د خپلې مرضۍ رنګونه هم اچوي او خپل تجربات او مشاهدات او احساسات هم پکې ځايوي او ددې په بنياد سفرنامه په تخليقي صنفونو شميرلې شي؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې لیکي؛ چې ترڅو پورې چې پښتو کې د سفرنامې د لیکلو د روایت خبره ده، نو پښتو کې اولنۍ سفرنامه د خوشحال خان خټک منظومه سفرنامه سوات نامه ده، چې د سوات ښکلي مطالعه پکې وړاندې کړې شوې ده. دویمه سفرنامه د عبدالرسول د کشمیر یادیږي چې نایابه ده، د ابن بطوطه سفرنامه میاعمرالدین په ۱۹۰۸ م کې ژباړلې ده، د مرزا دوست محمد سفر نامه سراج الحج په ۱۹۱۱ م کال د میا محمد یوسف د فرائض حج او د نصرالله نصر د امب سفر په نوم سفرنامې هم یادولې شي. د هند د آزادۍ د تحریک په لړ کې چې کومې یادې سفرنامې مخې ته راغلي دي که څه هم چاپ شوی وروستو دي، هغو کې د خدائی خدمتګار سره تړلی یا د عبدالاکبر خان اکبر سفرنامه د روسی ترکستان او افغانستان سفرنامه چې ۱۹۵۸م کال کې چاپ شوی ده او د میا اکبرشاه د آزادۍ په تلاش چې ۱۹۲۰م کال چاپ شوې ده، د پښتو د ادب حصه ګرځېدلي دي، د باچا خان زما حج سفر نومې سفرنامه په ۱۹۲۲م کال کې لیکلی شوی ده، خو چاپ شوې وروستو ده، د حمزه بابا نوم په پښتو ادب کې ډېر معتبر دي، څلور سفرنامې یې پښتو ادب ته ورکړې دي، دې کې د کابل سفرنامه (منظومه) ده، بله یې نوی پښتون په نامه په ۱۹۵۷م کال چاپ شوې ده، چې دا هم د کابل سفرنامه ده، د حجاز په لور نومې سفرنامه یې په ۱۹۷۰م کال کې چاپ ده او د چوړ سفر یې په رهبر نومې مجله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې قسطوار چاپ شوی ده. پښتو کې د حج په سفرونو ډېرې سفرنامې لیکلې شوي دي، د ذکرشوو نه پرته د سید ضیا جعفری، حکیم عبدالوهاب خرکی، سید جعفرحسین رښتونی، میاعبدالرحمان لوګی، قندهار آپریدي سفرنامې د یادولو وړ دي، د سیده فانته بیګم زما سفرنامه چې پاک و هند نه علاوه یکې د افغانستان او یورپ سفرونه هم شامل دي. د پښتو په یادو سفرنامو کې ذکرکېږی، د طاهر آپریدي سفر پخیر ۱۹۸۵م کال او سفر مدام سفر ۱۹۸۰م کال په نومونو دوه سفرنامې چاپ دي، د آسیر منګل د اماراتو سفر، د محمود آیاز دیدن نه ناوخته راغلو، د افضل شوق اووه ګامه مزل او سفر په واورو، د محمد سراج پیښورنه کلکتې پورې چې هغه دغه سفر د سوبهاش چندربوس د سل کالیزې په پروګرامونو کې د ګډون کولو په غرض کتابي شکل کې راغلي دي، دې نه علاوه محمد نواز طائر د حاتم طائي سفرنامه هم ژباړلې ده، چې په ۱۹۸۹م کال کې شائع شوې ده.

دا وو د سفرنامو یو لنډیز چې حمید وصال ډېر په کړاو راغونډه کړې وو.

دا د کال ۲۰۱۳م کال د مارچ میاشتې واقعه ده، چې د افغانستان د ځوانانو ملی تحریک او د ژوندون تلویزیون د استاد اسماعیل یون په بلنه موږ یو ځوادبي ملګري د کوهاټ نه سحر وختې روان شو، عبدالرحمن افغانیار، فیروزخان صادق،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر صابر شینواری، جان محمد زرګر، شیررحمن بیتاب راسره ملګري وو، طورخم ته په ډېرو کندو کپرو ماسپښین ورسیدو، د لوی کور افغانستان د سفر دومره تلوسه وه، چې د سفر کړاو راته داسې نه ښکاریدو، چې ګوندې مونږ ډېر په تکلیف راورسیدو، بیا هغه وخت خو زمونږ ټوله ستومانی ووتله چې کله د طورخم په برید راته د سترې مه شئ لپاره استاد اسماعیل یون صیب پوره پوره بندوبست کړې وو، د ګمرک لوی رئیس راته دومره تود هرکلی اووی، چې داسې ښکاریده چې لکه مونږ خپل کور ته راغلی وو او حقیقت هم داسې ده، چې د دربو ورځو په استوګنه کې مونږ دا نه دي محسوس کړي، چې مونږ مسافر یو بلکې داسې مو شمیرلی ده، چې د سحر کور نه ورک ماښام کور ته راغلي یو، په ګمرک کې راسره حسینه ګل، وارث خان نایاب، شاهد الله احساس هم ملګري شول، هلته د چارواکو سره د دواړه هېوادونو په هکله تاوده بحثونه وشول، خو غم او خوشحالی مو یوه ده، د یو بل ټکونه مو پیغور نه دی ګڼلی بلکې دا مو د یو بل شریک غم ګڼلی، چې خنګه دا ګمرک نه په فلائینګ کوچ کې کیناستونو سمدستي ډاکټر صابر شنواري د افغانستان د بېلابېلو سیمو تاریخي معلومات رابرسیره کول شروع کړل، ان ترخاص کابل ښار پورې دوی به د هرې علاقې تاریخی حوالې بیاناوه، داسې محسوسیده لکه د افغانستان د تاریخ یوه غړیدونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسائیکلوپیډیا مونږ سره روانه ده، هر لمحه به مونږ د هرې سیمې تاریخ پخپلو سترګو لیدو، په ټوله لاره ځای په ځای لوی لوی هوټلونه جوړ شوي وو، د بهرنیو ملکونو اوبه، شربتونه، خوراکي څیزونه او د مسافرو د پاره ټولې آسانتیاوې موجودې وې، خو د افغانستان روایتی ترخې چای به ډېرې کمې ملاویدې، خلکو به د الوګانو چپس، پکوړې، دیخ شربتونو بوتلې ډېرې خوښولې، هلته د ځایي اوبو په ځای به د بهرنه راغلی اوبه زیاتې خوښولې، وجه ئې دا وه، چې د خلکو اقتصادي حالات هم ښه شوی وو، بلهٔ دا چې د کابل خپلې اوبه د استعمال نه وې، د کابل ښار داسې ښکاریدو لکه مونږ چرته یورپ ته راغلی وو، موسم داسې خوندور وو چې شپه مو ډېره په آرام تیره کړه، سحر وختی په لوی هوټل کې ډېر منظم سمینار وو، ۲۹ لیکوالانو او منورینو خپلې ویناګانې وکړې، هر چا ته به یو ټاکلې وخت ورکول کېدو، زیات نه زیات لس دقیقې او که چا به خبره اوږدوله، نو د بنډار کوربه ورته غږ ورکړو، ډېرې لوی لوی سکالران پکې د افغانستان د ګوټ ګوټ نه رابللی شوی وو او داسې دا سمینار ډېر په منظم ډول پای ته ورسید، د غرمې ډوډۍ انتظام شوی وو، هلته چې خلکو مونږ ته کومه مینه راکړه، تر اوسه مې هغه نه هیریږی، بیا د ژوندون ټیلویژون ته راغلو، د اسماعیل یون میرمنې د ماښام د ډوډۍ کړې وه، دویمه ورځ د کابل ښار په سیل اووتو، ډېر تاریخی ځایونه مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولیدل، خو ما چې هلته د ځوانانو هلې ځلې ولیدې نو دا مې محسوس کړه، چې راتلونکی وخت کې به د ځوانان د هیواد واګې سمبالوی،هر ځوان دوه دوه نوکرۍ کولې، لیک لوست هم کوي، د نوو رسنیو سره کلکې اړیکې لري ، د نړۍ په سیاست ښه پوهه لري، د پښتو سره په انګلیسي هم ښه عبور لري، زړو افغانانو په مخونو د زوړ افغانستان ښې نښانې جوتې ښکاریدې، د پنځه دیرشو کالو د خارجی یرغل او داخلی جنګ باوجود هم د ولس د ځوانانو ارادې ډېرې لوړې ښکاریدې، د ملی تحریک په کوششونو ځای په ځای د چوکونو نومونه د پښتنو اتلانو په نوم لیکلی شوی وو، سره د دې چې وخت په وخت ورته ډېرې ستونزې مخې ته راغلې وې، خو دوی ددې هیڅ پروا نه ده کړی او خپل مرام ته یې ځانونه رسولي، په کابل ښار کې ډېرې لویې لویې هوټلې، مارکیټونه، شادی هالونه، پلن پلن سړکونه، د نوو نوو ګاډو پکې درز دروز داسې منظر پیش کولو لکه دلته هر ورځ وادونه کیږی، امن وامان پکې ډېر وو ، خو بیا هم پولیس ځای په ځای د هر قسمه پیښو ته تیار ولاړ وو ، درې ورځې مونږ داسې تیرې کړې چې سحر او ماښام به چرته نه چرته یو نه یو بنډار وو ، دا هر چا دا خواهش وو بلکه ډېره مینه وه، چې دوی غوښتل چې مونږ پخپلې میلمستیا ونمانځی خو وخت به مونږ ته اجازه نه راکوله، داسې درې ورځې تیرې شوې لکه خوب،زمونږ ملګرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې خپلې کډې وتړلې، بیرته خپلې خرې پختونخوا تـه روان شو، او داسې چې تر اوسه پورې مو هغـه مینـه هیـره نشـوه کومـه چې مـونږ د ځـان سـره راوړې وه او یـوه ملامتیـا ځـان سـره هغـې سیمې ته راوړه، چې دا افغانان ورونـه مـونږ تـه ځومره د قـدر پـه نظر ګوري یعنی بیخی د ورونو په سترګه او زمـونږ سرکار ورتـه د ترهه ګر په نظـر، دلتـه مې زړه ډېر خراب شو، او ترڅو چې دا رویــه او انســانی تــذلیل وي، نــو د دواړو ملکونــو یوبــل ســره اړیکې امکـان نـه لـري، چې هغـه د ورولـۍ رشـته دوام ولـري، حیران په دې یم چې دواړه هیوادونه یو بل سره دومره تړلي دي، چې د ښه او بد تاو یې یو بل ته خامخا رسي، خو پـه پاکسـتان او افغانستان دواړو کې داسې قوتونـه شـته چې هغـوی هیڅکله د دواړو هیوادونو تر مینځه کلکه ورولي او مینه قـائم و دائم وي، په دې کې هیڅ شک نشـته چې بهرنـی او داخلی قوتونـه همیشـه داسې کوششـونه کـوي، چې د دواړو هېوادونـو تـر مـنځ داسې کـړکیچن حـالات روان وي، دا دغـه نـاوړه کـار غندنـه یـوازې پـه دعـا نـه بلکـه دوا پکـار ده. بایـد دلتـه یـو خبره ورزیاتـه کـړم چې پښـتون پــه دې سـیمه کـې د ټولـو نـه آرزان ځیـز دې او بهرنیـو قوتونو ته د داسې قـام ضرورت وو کـوم چې دوی ډېر پـه آسانه استعمالوې شې، نو ځکه هره لوبـه د دلتـه شروع کیـږی، د مثـال پـه توګه د پاکستان د کرنسی په نوټونو کې د ټولو نـه کـم نـوټ د لسو روپو دې په کوم چې د باب خیبر تصویر چاپ شوی دی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرو په نوټ د قائداعظم د قبر تصویر دې او هم دا رنګې د پنځه سوه نوټ باندې شاهی جمات تصویر دی، د دې مطلب نور څه کیدې شی چې د ټولو نه آرزان بیعه پکې پښتون دی چې په لسو روپو هم آخستلې شی.

د تیرو څو لسیزو راهیسې دا هرڅه مونږ پخپلو ستر ګو ګورو او وینو خو دا چې دا څه کیږی او څوک یې او ولې یې کوي، د دې نه مونږ ښه خبر یو خو که څه وایو نو وئیلې نشو، که څه ووایو نو بس دومره چې د داخلي او خارجي قوتونو تر مخه یوه موخه ده، هغه مو ده چې پښتون قام په معاشي، سیاسي، معاشرتي او مذهبي توګه دومره په کړکیچونو آخته کړي، چې د مخ په تلو لارې ګودرې ورنه خطا کړي، ددې مخنیوي د پاره مونږ سره هیڅ داسې قوت نشته چې مونږ ترې خپل ځانونه او راتلونکی نسل وژغورو، هغه د سلیم استاد شعر دی چې:

پښتو کوڅه په کوڅه ګرځي پښتانه لټوي
پښتون ترمخ په وړاندې ځي چې ما دې نه لټوي

اعجاز خټک
دلاچی
۲۲.می ۲۰۱۵ م کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوتله تر کابله

انسان د ازل نه په سفرونو او تېيالونو مئين راروان دی يا داسې به ووايو چې سفر او تګ راتګ د يو انسان ضرورت دی. هم دغه وجه ده، چې انسان د هر نوي سفر نه خوند اخلي او د سفر د برې پيښې او واقعات چې بيا کله په ليک کې محفوظ کوي، نو دې ته بيا راپورتاژ ويلې شي، خو دغه ليک د سفر د بشپړه معلومات ولری نو بيا سفر نامه بللی شي. په ادب کې د راپورتاژ د ليکلو او د سفرنامو د ليکلو روايت ډېر زوړ دی، خو په دې لنډه موده کې چې پښتو ادب کې څومره سفرنامې او راپورتاژونه ليکلی شوي دي ټولو په ادب کې خپل يو اهميت او مقام ترلاسه کړی دی، نه يوازې دا بلکې په مکمل ډول يې په ادب کې د يو صنف حيثيت موندلی دی، دغه وجه ده؛ چې په دې موده کې دې صنف ته پوره پوره پاملرنه شوی ده، که په سفرنامو او راپورتاژونو خبره کوو، نو خبره به ډېره اوږده شي، خو په لنډو لنډو به راوګرځو. ښاغلی فيروز خان صادق د پښتو ادب او صحافت په حواله يو پيژندلی شوی نوم دی، چې د پښتو صحافت او ادب په ميدان کې خپله يوه پيژندګلو لري، د هغه دا راپورتاژ هم د هغه دصحافتي ژوند فکر او نظر يو نچوړ دی، چونکه راپورتاژ هم د صحافت يو مد دی ، يوه څانګه ده، نو ځکه د نومو ړي دا هڅه د هغه د صحافتی تجزيي او مشاهدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ښکاره نمونه ده، دا راپورتاژ د پښتنو د لوی افغانستان سفري روداد دی، نو ځکه د دې سفر خپله یو رومان هم د دې سفر سره تړلې وو، یو روحاني او مسلکي تړون هم د دې سفر د مسافرو لاس کلک نیولې وو، چونکه زه هم د دې سفر یو برخه وم، نو چې کوم احساس په دې سفر کې ما احساسولې دې، ښاغلی فیروزخان صادق د هغې انځورګري هم کړې ده، په ټول سفر کې به د ټولو غړیدونکو ملګرو په شتون کې په هم دا ښاغلې داسې غلې وو، چې د هغه ژورې چپتیا به په نورو ملګرو ساه ډوبې راوسته، خو هغه د دې سفر نه چې څه ترلاسه کول، نو د پاره یې د خپلې ژورې مشاهدې سترګې پرانستې وې، د هغه ټول قوتونه هم د دې مقصد د پاره ویښ او بیدار وو، خو دا پته هله ماته ولګیده چې راته ښاغلي اعجاز ختک د هغه دغه مسوده د لیک د پاره په بریښنا لیک راولیږله او ما چې کتاب څنګه څنګه لوستو او پکې غرقیدم نو دا احساس راته وشو، چې د دې سفر په ټوله لار او هلته په هر ځای کې دا ښاغلی دومره غلی ولې وو؟ بهر حال دا راپورتاژ ډېر خوندور دی، دغه سفر چې د کومو کومو پړاوونو نه تیر شوې وو، د مینې او جذبې د کومو ګوټ پیرونو نه تیر شوی دی، نو د هغې ټول ټکی په ټکی په راپورتاژ کې په ژوندۍ بڼه لیکلی پروت دی، زه د دې کتاب د لوستونکو ذوق او مینه نشم خرابولی، چې د خپل مضمون د طوالت او ضخامت د پاره ترینه څه ټکي او کرښې را

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلم، بلکې دا په لوستونکو ته پرېږدم، چې په خپله دا کتاب ولولي، د دې نه خوند واخلي، خدای دې وکړي، چې پښتانه د ښاغلي فیروزخان صادق دا د قدر وړ هڅه په درنو ټکو اوستايي او دوعا به کوو چې دا راپورتاژ دې د پښتنو د يووالی او تړون يو ګام ثابت شي، چې د پښتنو د يو موټي کېدو لاره هواره کړي او دې سره سره دې د استاد اسماعیل یون صیب او د هغه د ملګرو کورونه هم ودان وي، چې د دې مقصد د پاره کار کوي، هیله ده؛ چې پښتنو ادیبانو شاعرانو داسې د پولې يو خوا بلخوا تګ راتګ به هم داسې دوام لري ځکه جه دا پولې او دا کرښې د پښتنو دغسې يووالی او تړون به نور له مینځه وړي او هاغه ورځ لرې نه ده، چې ټولې کرښې او پولې به ونړېږي او پښتانه به يو شي.

په درنښت

سیده حسینه ګل

مردان

جون ۲۲ مه ۲۰۱۵ م کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوتله تر کابله

افغانستان زمونږ لوی کور دی، په زرهاو کلونو لرغونی تاریخ لري، اسلام دلته د شروع نه د دین د دعوت په برکت خپور شوی دی او بیا په ۲۳ هجري کې د حضرت عمرفاروق (رض) په دور خلافت کې دلته اسلام نور هم پیاوړی شو، هرات، بامیان، فاریاب، بلخ، جوزجان، تالقان او قندهار هم په اسلامی سلطنت کې داخل شو او بیا د حضرت عثمان غني په زمانه کې کابل غزني او یو شمیر نورې سیمې هم د فتحې نه پس په اسلامي سلطنت کې شاملې شوې او یو مضبوط او مستحکم اسلامي افغانستان جوړ شو.

هم په دغه اساس ورسره زمونږ د مسلمانانو عقیدت هم دی او محبت هم او بیا د پاکستان سره خو یې د دین جغرافیې، کلتور، تجارت، ادب، ځکه نو د دواړو هېوادونو ولس د یو بل لپاره د اخوت، مینې او احترام په جذبو سرشار دي او د یو بل هېواد ته د تګ په وخت ځان مسافر نه احساسوي خصوصا کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په ۱۹۷۹ کې روسي عسکرو په افغانستان یرغل وکړو، نو د افغانستان مسلمان غیرتي او پتمن ولس د خپل دین او ناموس د حفاظت په خاطر ګاونډي اسلامي هېوادونو پاکستان او ایران ته هجرت وکړو، چې زیات شمیر وګړي یې په پاکستان کښې مېشته شو، په دې دوران کې د لرې پښتونخوا ولس د خپلو افغانانو ورونو خویندو سره لکه د مدینې د انصارو سلوک وکړو او تر خپله وسه یې د دوی میلمستیا وکړه، بلخوا افغانان هم ډېر محنت کش او خواریکښ وو، چې هغوی هم لکه د ګیدړ تیارې ته نه کیناستل بلکې لکه د زمري یې محنت ته ترجیح ورکړه او کار روزګار یې شروع کړو په ځای ددې چې په نور چا بار جوړ شي، د خپل کور او بال بچ د نفقې ګټلو د پاره یې د محنت او مشقت لاره غوره کړه هم دا وه، چې د خپلو انصارو ورونو خویندو سره یې ډېر ښه وخت تیر شو.

په دی دوران کې د دواړو هېوادونو د وګړو ترمنځ د دوستۍ او خپلولۍ رشتې سره جوړې شوې، چې ورسره د دواړو هېوادونو د استوګنو د تګ راتګ سلسله نوره هم پراخه شوه او د ډیرو خلکو دا خواهش و، چې مونږ دې د خپل لوی کور سیل وکړو، چې د زمرې ځخه یې زه هم وم، ځکه چې ما به د خپلو سپین ږیرو او مشرانو څخه د افغانستان خبرې اوریدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصا زما د ترور خاوند فتح محمد بابا چې اوس وفات شوی دی، هغه به د کار روزګار په سلسله کې ډیر افغانستان ته تللو او بیا به یې مونږ ته د هغه ځای حال بیانولو چې د ورکوالي نه زما خواهش وو.

زه چې د ژورنالیزم څانګې ته راغلم او د ورځپاڼه وحدت پېښور سره مې عملي کار پیل کړ ما ویل اوس خو به افغانستان په دورو سترې شم، ځکه چې افغان مهاجرینو چې کوم اوه تنظیمونه جوړ کړي وو وحدت یې اتم تنظیم ګڼلو وحدت د افغانانو په شا کلک ولاړ وو او تر جنګ بندۍ او بیرته تګ او بیا ودانۍ کار په خلوص سره کړی دی. بیا په وحدت کې د افغانستان په موضوع یو شمیر لیکونه او خبرونه هم زما چاپیدل خو د ورتګ نصیب مې نه و شوی او بیا چې په لوی افغانستان کښې حالات زیات کړکیچن شو، نو بیا خو د تګ نه په نه تګ خوشحاله ووم، خو چې د ملګرو د دورو او هلته د ادبي صحافتي او کلتوري فعالیتونو څخه به خبریدم نو بیا به مې دغه خواهش په زړه کې په غورځنګونو شو.

د کال ۲۰۱۳ د اګست د میاشتې اته ویشتمه نیټه او د چهارشنبې ورځ وه، چې د کال ۱۳۹۲ هجری شمسی د وږی شپږمی نیټې سره سمون خوری سهار د لمانځه نه پس د خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلي نه کوهاټ ښار ته روان شوم، چې په هغه قافله کې شامل شم کومه چې د افغانستان د ملي تحریک او د ژوندون تلویزیون د مشر استاد محمد اسماعیل یون په بلنه کابل ته تلونکې وه او په کوهاټ کې د دغه زمه واري او مشري زلمي شاعر او انقلابي زلمي عبدالرحمان افغانیار ته سپارل شوې وه چې د یوې اونۍ راهیسې به یې شیبه په شیبه ماته یادونه کوله چې ځان تیار ساته کابل ته به ځو او چې ما به خپلوانو او دوستانو ته د کابل د سفر خبره کوله، نو هر یو به زه منع کولم او ویل به یې چې جنګ او بد امني ده او بیا د پاکستانیانو د پاره خو افغانستان قتل ګاه ده او زما ذهن یې داسې کړی و، چې ما ویل بس د تلو سره زما مرګ دی ځکه چې زمونږ په وړاندې رسنیو د افغانستان تصویر هم داسې وړاندې کړی و او زما خپلوانو دوستانو که ما ته دا نصحیت کولو نو هغوی ګرم نه وو.

خو زما یقین و چې افغانستان زما دویم بلکې لوی کور دی او پخپل کور کې مرګ هم د شهادت مرتبه ده او بل زما لکه د نورو مسلمانانو دا عقیده وه، چې د مرګ نه خلاصې نیشته او کومه ورځ او ځای چې د انسان د مرګ د پاره ټاکلی شوی دی هم هلته به دی رسیږي او هلته به مړکیږي او هم په دې نیت سهار وختی بازار ته راغلم چرته چې ملګري جان محمد زرګر چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو زلمی شاعر او انتهايي خاکسار مخلص ملګری دی زما په انتظار و بیا یو بل زلمي لیکوال او مینه وال شیرالرحمان بیتاب او انتهايي مخلص ملګري ډاکټرصابر شینواری، او په دوبۍ کی د پښتو ادبي ټولنې باني او(د شور شور خاموشی) شعري ټولګې خالق محترم اعجاز خټک او زمونږ د قافلې مشر او مهتمم ښاغلي عبدالرحمان افغانیار ټول راغونډ شو او د کوتل د تاریخي غرونو څخه مو د طورخم په طرف سفر پیل کړو.

په لاره مې ملګرو ته وویل چې سید صابر شاه صابر ته به هم ورځو، ځکه چې هغه سره زما رابطه شوې وه او چې زما د کابل د تګ نه خبر شو نو قسم یې راکړو، چې سهار چای به مو زما سره وي او که تاسو دلته نه راغلۍ نو بخښنم به مو نه ملګرو زما سره دا خبره ومنله، خو په دې شرط چې هلته به ډیر نه ایساریږو ځکه چې مزل زیات دی او وخت کم او زمونږ موټروان هم دا خبره نه منله ما ورته خپله مجبوري او د صابر شاه پیري او زورګیري بیان کړه او بیا په ډیر مات زړه یې غاړه کیښوده او د سهار اته بجې مونږ د سید صابر شاه صابر حجرې ته ورسیدو هغه زمونږ په راتګ ډیر خوشحاله شو او د هر یو ملګری یې تود هرکلی وکړو د چایو څښنلو په دوران کې مو ورسره خبرې اترې هم وکړې یو شمیر عکسونه یې هم راسره وویستل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه کتابونه او معمار مجله یې ملګرو ته ډالۍ کړل او د کابل د لیکوالو د پاره یې هم مجله او کتابونه راکړل او چې د صابر شاه صابر نه رخصت شوو. نو د طورخم په طرف روان شو، چې د خیبر درې ته ورسیدو نو ماته دا شعر رایاد شو چې:

د خیبر دره خو لار د تلو راتلو ده

په کابل او پېښور کې افغان یو دی

ما چې د خیبر خړو غرونو ته نظر وکړو نو د تاریخ یو لوی باب مې مخې ته راغلو دا هغه تاریخي سیمه او سړک دی چې د افغانستان د ننګرهار ولایت سره د پېښور پیوستون کوي په زرهاو کالونو تاریخ لري دا هغه لاره ده چې د وسطي ایشیا فاتحینو د هندوستان د حملو د پاره کارولې ده هم دغسې مورخین او سلیګري هم پرې تلي راغلي دي او د پاکستان د جوړیدو نه پس د دواړو ملکونو تر منیځه مهمه تجارتی لاره ده، خو د دومره تاریخي اهمیت لرلو باوجود دا لاره د کنډراتو نمونه وړاندې کوي. هر ځای کې لاره خرابه ده دومره د شوارګزار سفر دی، چې بنده په تګ پښمانه کړي تقریبا ۴۸ کلومیټر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږده دا لاره د افغانستان په تنګ کې تر ټولو مشکله ده. سره د دې چې په دې لاره هره ورځ زرګونه قبايلي پاکستان او افغان وګړي سفر کوي د ټرکونو بسونو او نوروګاډو شمير هم زرګونو ته رسيږي د ناټو د پاره د رسد لاره هم دا ده ولې بيا هم د دومره اهميت باوجود د تنګ قابل نه دی. بلخوا په کابل ۲۰۱۲ کې پخواني صدر آصف علي زرداري د دې سړک د جوړولو د کار پرانسته هم کړې ده او د يو اپس ايډ له اړخه ورته تقريبا ۲۷ ملين ډالر پانګه هم ورکړې شوې ده، خو په سړک کار دومره په سستۍ او لا پرواهۍ سره روان دی چې په راتلونکو لسو کالونو کې يې هم جوړيدل مشکل دي.

په دغه ازيت ناک سفر کې ما ته د خاطر افريدي مرحوم دا شعر را ياد شو چې:

د خاطر رنګين غزل ته حيرانيږم

په دی خړ خيبر کې څه دي بې له خاورو

خو زمونږ دا خوش قسمتی وه چې ټول ملګري ښه خوش طبعيت او خوش مزاج وو او د يو بل سره په ګپ بوخت وو ګنې يو طرف ته د ګرمۍ سخت موسم او بل طرف ته خراب کچه سړک او ځای سره په ځای کار کولو په وجه بيا بيا اودريدل چې زيات

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت مو پکې ضایع شو ، خو د دې ټولو مشکلاتو باوجود ملګري ښه خوښ وو او په څېرو یې د خوشحالۍ او تازګۍ نخښې ښکاري ښکاري ښکارندي وې. دا سې معلومیده لکه چې د مودو مودو مسافر خپل وطن ته وا پس روان وي په لاره کې هغه تاریخي جماعت هم مخې ته راغلو چې څو کاله وړاندې پکې د جمعې د لمونځ په وخت ځانمرګي برید شوی وو او یو شمیر بې ګناه وګړي پکې په شهادت رسیدلي وو او جماعت هم شهید شوی وو. دغه منظر ټول ملګري غمګین کړل او شهیدانو ته یې دعا وکړه په سیمه کې یې د امن لپاره هم لاسونه پورته کړل نور هم د سیمې مختلف مقامات زمونږ د نظره تیر شو او بیا کله چې مونږ د طورخم تاریخي درې ته ورسیدو چرته د ډیورنډ کرښه مې ولیده، چې د دواړو خواو پښتانه د یو بل څخه بیلوي لکه چې په یو کور کې چې څوک دیوال جوړوی او د کور وګړي د یو بل نه جدا کوي دا تریخ تاریخ مې هم د ذهن په پردو راخور شو چې د ډیورنډ د لاسه دا کرښه ولې راکښلې شوې ده او د لوی پښتون یو وجود یې ولې دوه ځایه کړی دی او بیا چې د دغه تړون معیاد پوره شوی دی، نو ولې په زوړ حال د دواړو هېوادونو دولتونه او اولسونه ژوند نه تیروي او د دښمن د تړون پریکړه تر اوسه مني او عملي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا وخت زمونږ په ساعتونو کې د غرمې يوولس بجې وې د طورخم په دروازه د وړو ګلاليو کوچنيو په لاسونو کې ګاډۍ وې او ويل به يې څوک مريضان ضعيفان يا سامان وړي، نو ګاډۍ حاضره ده، ځکه چې د طورخم په هډه کې چې مسافر کوز شي، نو بيا ډير مزل پياده کوي او پورې غاړه هډې ته ځي نو په دې دوران کښې مريضانو ضعيفانو ته تنګ کړان وي او سامان هم نه شي وړلی. ما يوه شيبه دا منظر وليدو او دغو ګلاليو ماشومانو ته ډير خفه شوم ما ويل دا وخت خو د دوی د لوبو او زده کړو دی د خوشحالۍ او ازادۍ دی دوی ولې دغو مزدوريو ته مجبور کړی شوي دي او پخپلو تنکيو لاسونو درانه پيټي وړي، ما ته خپل ضمير جواب راکړو دا هر څه د دې سيمې د دښمنانو د سازش نتيجه ده که دوی دلته د جنګ اورونه نه وي بل کړي او پردی جنګ يې نه وی راوړی، نو دا خلک به داسې پسمانده او نا خوانده ولې وای؟ دوی به هم لکه د نورو ماشومانو سبقونه او مکتبونه ويل د خپل هېواد په ودانۍ او سوکالۍ کې به يې ونډه اخستله او د خپل سباوون لپاره به يې هڅې کولې.

ما په دغه موقع څلور طرفه نظر واچولو ځکه چې زه په اول ځل دلته راغلی وم او په دغه لږ وخت کې مسافرو د تګ په نيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې روان کړو او څو ملګري مو رانه مخکې وروستو شو ځکه چې هغوی هلته بلد وو او دوستان يې لرل چې د هغوی سره ووينې او بيا يې زمونږ د تګ نه خبر کړي عين په دغه وخت کښې د پورې طرف نه يو نوی موټر راغلو او زمونږ سره اودريدو چې د شا طرف نه يې ټوپک په لاس دوه کسان راښکته شو او مونږ ته يې هر کلی ووېلو او په موټر کې يې راته د ناستې بلنه راکړه.

زه حيران شوم خو ملګرو تسلي راکړه، چې دا موټر د يون صاحب په وينا د ګمرک ريس محترم زړه ورخان شينواري راليږلی دی ښه زړه ور کينه او بيا د سترګو په رپ کې مونږ د ګمرک ودانۍ ته ورسيدو، چې بيخي کمه فاصله کې و او د ګاډي ضرورت نه و. پياده هم تللی شوو خو د ګمرک د مشرانو مينه او پيرزوينه وه چې په دغه لږ مزل کې يې هم موټر راکړو.

کله چې مونږ د موټر نه کوز شوو نو د ګمرک ريس محترم زړه ورخان شينواري مدير ښاغلی قاسم خان ستانکزی او نورو کارمندانو زمونږ تود هرکلی وکړو او يوه شيبه يې راسره په خبرو اترو کې واړوله چې ډيرې ګټورې او معلوماتي خبری مو واوريدې د افغانستان د حالاتو په اړه مو ترې ډير معلومات ته لاسه کړل په دې دوران کې د پښتو يو زلمی شاعر ښاغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاوید شینا هم راغلو ورسره (ستا د سیمې کلیوال یم) کتاب خالق نصیب جان نصیب شینواری هم راغلو د دوی کلام زه په وحدت کې وینم او لولم یې ځکه ورسره غایبانه پیژند ګلو وه دوی سره مو هم ښې ګټورې خبرې وکړې یو بل ملګری عالمزیب شیرزاد هم راغلو داسې یوه لویه جمع جوړه شوه او یو بل سره مو د زړه حالونه شریک کړل په دې دوران کې د پېښور نه هم درې

ملګري هر یو میا لطیف شاه شاهد وارث نایاب او د ده میرمنه او نوموتې لیکواله محترمه سید حسینه ګل هم راورسیدل، دوی هم زمونږ په قافله کې شامل وو ، ځکه نو مونږ ورته انتظار کولو خو کله چې دوی راورسیدل د ګمرک په ودانۍ کې مونږ ته ډېره ښه او خوندوره ډوډۍ راکړې شوه، چې د دنیا هر نعمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکې موجود و په دې موقع هم د ګمپ شپ سلسله روانه وه د ګمرک رئیس محترم زړه ورخان شینواري. مدیر قاسم خان ستانکزي او د دوی نور کارمندان ډیر خوش اخلاقه او میلمه دوست مینه ناک او قدرمن چارواکي وو چې شیبه په شیبه یې زمونږ خیال ساتلو او خدمت ته موچمتو ولاړ وو په خبرو خبرو کې مو ورسره مرکه هم وکړه چې بیا په وحدت کې چاپ شوه.

د ډوډۍ خوړلو نه پس مو اودسونه وکړل چې د ماسپښین لمونځ وکړو، خود موټروان خواهش و چې لمونځ به په لاره کې وکړو، ځکه چې وخت د لمونځ ته ډیر دی او سفر هم زیات دی چې په وخت ورسیږو ملګرو ومنله او د ګمرک د مشرانو څخه مو رخصت واخستو او د جلال آباد په لاره کابل ته روان شوو سفر اوږد و او زمونږ زیات ملګري سنجیده وو بیا د حسینه ګل خور موجودګي هم داسې وه، چې د بعضې بیباک ملګرو د لارې خنډ و خو افرین شه په ډاکټر صابرخان شنواري چې د طورخم نه تر کابله پورې په سفر کې مسلسل لګیا و د افغانستان پوره تاریخ یې په حافظه کې پروت و، د هرې سیمې په تاریخي او تهذیبي صورت حال به یې ډیرې تفصیلي او تاریخي علمي او د دلچسپۍ باعث خبرې کولې، ډاکټرصاحب پخپله هم د شینوارو قوم سره تعلق لري ځکه نو په دغو سیمو ډیرخبر دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیاته پوهه لري، چې یوه وجه یې دا هم کیدی شي چې ډاکټرصاحب څه موده وړاندې د شینوارو قوم د تاریخ لیکلو تابیا هم کړې وه، نو په دې لړ کې ترلرې لرې ګرځیدلی و او معلومات یې راغونډ کړي وو، د ډاکټرصاحب سره مونږ ډیر ازاد ګپ لګولو کله کله به پرې یو نیم ملګری د طنز ګذار هم وکړو، خو افرین شه د ده په حوصلې چې په تندي یې ګونجې قدري هم نه دی راغلې او په هره موقع یې د خندا پیشانۍ څرګندونه کړې ده.

د افغانستان آب هوا بیخي بدله او معتدله وه د ګرمۍ احساس مو بالکل نه دی کړی. په لاره کې د سړک په دواړو غاړو شنه باغونه فصلونه غرونه او سیندونه وو، چې زمونږ نظرونه یې خپل ځان طرف ته راجلب کول او مونږ د دغو قدرتي نظارونه محظوظ کیدو. په اکثرو مقاماتو کې مو ولیدل چې زمیندارانو نوې میوې او سبزۍ د سړک په غاړه د خرخ لپاره ایښي وې، چې ما ته یې د مردان ملاکنډ په سړک د جهنډو، جلاله، شیرګړ او تر سوات پورې هغه منظر رایاد کړو چرته چې مقامي باغوانان او زمینداران ختکي، الوچې، استرابری، مالټې، املوک او د موسم نورې میوې او سبزۍ خرخوي هم دغه منظر د طورخم جلال آباد په سړک مونږ ولیدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر په دوران کې مو د مومند دره په مقام د سړک په غاړه جوړ شوی مسجد عمرفاروق کې د ماسپښین لمونځ په جمعې سره ادا کړو او د تحدیت بالنعمت په توګه باید ووایم چې د امامتۍ ثواب یې زما په برخه شو مخکې چې تیر شو نو د لوی مفکر شاعر لیکوال او سیاستوال استاد ګل باچا الفت مزار ته

ورغلو او دعا مو ورته وکړه، چې په لغمان کې موقعیت لري د دې نه پس په لاره کې د مازدیګر لمونځ لپاره ودریدو دغه ځای کې ډاکټرصابرخان شنواری یو دوکاندار نه د شلو روپو چپس راواخستل او چې کله یې شل روپۍ ورکړې نو دوکاندار ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل شل نورې راکړه ځکه چې مونږ سودا په افغانیو پلورو. په دې خبره ډاکټرصاحب حیران شو او بعضې ملګري په خندا شو. نورو ملګرو هم د دوکانونو څخه د خوراک څیزونه او مشروبات رااخستل او د یو بل اکرام یې وکړو.

د دمې نه پس مو بیا حرکت وکړو او چې ماښام لمر پرېوتو نو په دغه وخت کې مونږ د کابل یکه توت سیمې ته ورسیدو

چرته چې د ژوندون تلویزیون ودانۍ ده. کله چې دروازې ته ورسیدو نو په وظیفه تعنیات څوکیدار زمونږ په روڼ تندي هرکلی وکړو او چې زمونږ د سفر نه خبر شو، چې د استاد اسماعیل یون په بلنه د یو سمینار لپاره راغلي یو، نو لا مونږ په خبرو بوخت وو، چې استاد یون پخپله بهر راغلو او زمونږ یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډير تود هر کلی وکړو ، بيا ورسره د ننه د ژوندون تلويزيون دفتر ته لاړو ، چې لويه ودانې لري او د هرې خپرونې لپاره خپلې جدا ستوډيوګانې لري. ورسره لوی چمن ، کينټين، مسجد ، ميلمستون او نورې ټولې آسانې هم دلته موجودې وې. کله چې

مونږ د ننه لاړو ، نو په چمن کې دوه ميلمانه ناست وو. چې څنګه له مونږ سره مخامخ شول نو ډير په مينه يې راته هرکلی وويلو او خپله پيژندګلوي يې وکړه چې د هغې تر مخه په دوی کې يو استاد ثناء الله خان يوسفزی و چې د ال انډيا ريډيو د ډهلي پښتو خپرونې معروف نطاق و. او ما يې ډير په وړوکوالي اواز اوريدلی و. څکه نو هرکله چې ده خبرې وکړې، نو ما ترې تپوس وکړو ستاسو اواز مې چرته اوريدلی دی او بيا هغه د ال انډيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډیو د ډهیلی خبره وکړه او چې کله ما ورته وویل ستا سو د اواز سره د وړوکوالي نه واقف یم، نو بیا یې راته ټوله کیسه وکړه چې په بنیادي توګه د صوابۍ ضلعې د زیدې کلي سره تعلق لري، بیا د دوی نیکونه تخت بابې مدې بابا ته راغلي وو او وروستو یې مشران بټګرام ته تللي وو. هم دغه ځای نه بیا دوی هند ته لاړل خو جایدادونه او خپلوان یې اوس هم په دغو ځایونو کې میشته دي. البته ثناء الله خان یوسفزی د خپل خاندان سره اوس مهال په هندي کشمیر کې ژوند کوي او دلته د پښتنو قومي مشر دی. چې په کشمیر کې د پښتنو روایاتو او ژبې د خوندي کولو او غني کولو لپاره په لویه پیمانه کار کوي. ډیر خوش اخلاقه سړی وو او لویه تاریخي پوهه او پانګه یې لرله.

دویم میلمه د هند څخه راغلی ډاکټر عبدالخالق رشید و چې په هند کې په افغان سفارتخانه کې د کلتوري چارو مسول دی. نوموړی ډیر شریف شخصیت دی. یو شمیر کتابونه مقالې او د پښتون قام تاریخ یې لیکلی دی او خصوصا په هند کې د پښتنو د تاریخ څخه ډیر خبر وو او اوس مهال چې کوم پښتانه په هند کې میشته دي د هغوی متعلق یې هم دقیق معلومات لرل. په دې دوران کې زمونږ ملګرو ته هم موقع ورکړی شوه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وار وار سره خپله پيژند ګلوي وکړي. هر ملګرى خپله لنډه پيژند ګلوي وکړه. البته ډاکټرصابرخان شنواري په ډير تفيصل کي لاړو او پوره تاريخ يې بيان کړو، ځکه چې موصوف د تاريخ ليکوال دى ځکه نو په ماغزو يې تاريخ سپور و، خو ښه وه د ماښام بانګ شروع شو او مونږ د لمانځه لپاره پاڅېدو.

کله چې لمونځ څخه فارغ شو، نو د استاد يون صاحب په وينا مونږ ټول ميلمانه په ګاډو کې روان شوو د شپې د کابل ښار بيخي د رڼاګانو نمونه وه. هرطرف ته لوړې دنګې ودانۍ ارت بيرت سړکونه د ټريفک بهترين نظام د ژوند ټول معمولات روان دوان بازارونه مارکيټونه آباد او د خلکو ګڼه ګونه بيخي يو داسى منظر و لکه چې مونږ د اروپا په کوم ښار کې روان يو. لږه شيبه پس مونږ يوې لوړې ودانۍ ته ورسيدو. هلته په پارک کې ټول ګاډي ودرول شو او بيا مونږ په پوړو پورته وختو چيرته چې د حجرې په طرز يو لوى ميلمستون و.

دلته درې څلور کسان زمونږ منتظر و. چې مشري يې د يو زلمي حاجى ميرعالم ستانکزي په غاړه وه. دا ښاغلى ښه کاروباري او شتمن سړى و. په پښتون قوم او ژبې هم سخت مئين و او د نن ماښام ډوډۍ زمونږ لپاره هم ده کړې وه. چې پکې د دنيا هر يو نعمت موجود و د خوراک په دوران کې د پښتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

قام په تاریخ او اوسني وضعیت هم خبرې وشوې ورپسی د ترخو چایو دود وشو او ماسخوتن بیرته مونږ د راتګ د پاره تیاري نیوله چې یو زلمي راباندې آواز وکړو. صادق صاحب څنګه ئی ؟ او ملګري اندېیوالان دې څنګه دي. ما په اثبات کې ځواب ورکړو خو حیرانه هم شومو چې دا څوک دی چې ما پیژني. او زه یې نه پیژنم هغه زما په طبعیت پوهه شو او زر یې وویل محمد کبیر یم او بیا ما وپیژندو چې د حاجی یاقوت خان شینواري سره په کوهاټ کې ده کار کولو ورسره یو بل ملګری خان آغا هم و ما ترې د هغه پوښتنه وکړه ویل یې هغه هم دلته دی او زه هم په دې ودانۍ کې د حاجی میرعالم ستانکزي سره کار کوم. ښه ګذاره مو روانه ده حاجی یاقوت خان شینواری د پښتو لیکوال او ژورنالسټ دی چې ورځپاڼې وحدت پېښور سره یې د بیوروچیف او کالم نګار په حیث کار کولو اوس مهال په بیلجیم کې دی او خپله دنده تر سره کوي.

د ملګري محمد کبیر نه رخصت شوو او بیا د ژوندون تلویزیون خپل میلمستون ته راغلو دا عجبه خبره وه، چې زمونږ په کمرو کې پکې نه وو او موسم معتدل و، ځکه نو د پکو ضرورت هم نه محسوسیدو او دا حال په ټول کابل کې و. مونږ لویو لویو دفترونو او هوټلونو ته لاړو، خو د کابل موسم دا سې

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ، چې د غلته پکې نه وو. ورسره عامې او به هم د ښځو لپاره نه پيدا کيدې هرځای کې فلټر شوې او به په بوتلونو کې لاس ته راتلې او خاص وعام به هم دغه او به کارولې.

سهار چې مونږ پاڅيدو نو د لمونځ او ناشتې نه پس بيا د ژوندون تلويزيون په چمن کې راغونډ شوو او په هغه سمينار کې د ګډون لپاره مونږ روان شوو چې سر خط يې و (پښتون په تراژيدی کې او د ژغورنې لار) او د نومړي سمينار لپاره زمونږ په شمول د هېواد د ننه و د باندې څخه پوهان ليکوالان او د قلم قبيلې ښتنان بللی شوي وو او بېلا بېلو مقاله ليکونکو ته په لاندنيو موضوعاتو د مقالو ليکلو بلنه ورکړل شوې وه:

(۱) د سيمې استخبارات او پښتانه

(۲) تيره يوه لسيزه او وژل شوي پښتانه مشران

(۳) د مدرسې او ښوونځی واټن او د پښتون ماشوم برخليک

(۴) شمالي ټلواله او پښتانه

(۵) مذهبي افراط او پښتانه

(۶) پښتانه او نړيواله ټولنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۷) پښتانه او د مفاهیمو هنر

(۸) د پښتنو ځان ساتي مشران

(۹) ښوونځي سوځونه او د پښتنو راتلونکی

(۱۰) د پښتون مشرتابه خلا

(۱۱) پښتانه او اوسنی سیاست

(۱۲) پښتانه او افراطیت

(۱۳) پراخ کیمیت او موثر کیفیت

(۱۴) پښتانه او رسنۍ

(۱۵) اقتصادي فقر او د پښتنو راتلونکی

(۱۶) پښتو او سیالې ژبې

(۱۷) جګړه او د پښتنو کلتوري ارزښتونه

(۱۸) د لرو برو د پیوستون لارې چارې

(۱۹) پښتانه روښنفکران او مضر احتیاط

(۲۰) پښتانه او نړیوالتوب

(۲۱) پښتانه او هنري نړۍ

(۲۲) د پښتو لیکنې سمون لارې چارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲۳) پښتو او پښتانه چاروا کي

(۲۴) پښتانه او غربي نړۍ

(۲۵) پښتانه او ګاونډيان

(۲۶) پښتانه او انتخابات

(۲۷) پښتانه او د نړۍ زبرځوا کونه

د دې سربيره ليکوالو ته دا هم ويلی شوي وو ، چې که چيرې په اړوندو موضوعاتو او په ورسره سمون خوړونکې موضوع څوک مقاله وليکي نو هغه به هم په سيمينارکې شاملولی شي او يا که څوک وينا کول غواړي نو هغه ته به هم موقع ورکولی شي چې په دغو موضوعاتو وينا وکړي کله چې مونږ د سمينار ځای کابل ستار هوټل ته روان شو ، نو په لومړي ځل مو د کابل ښار هم په رڼا ورځ وليدو او کوم تصوير چې مونږ ته د رسنيو د کابل ښودلی و هغه بيخي دروغ ثابت شو. ځکه چې رسنۍ وايي هره ورځ په کابل کې بريدونه او بمونه دي وژنې او جنګونه دي ځانمرګي حملې او د انسان د وژنې پلانونه دي، خو د چا خبره چې ليدلی او اوريدلی ډير فرق لري. مونږ دغه يو منظر په کابل کې ونه ليدو هر طرف ته د بيا ودانۍ کار روان و د کابل ښار ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرغوني اثار او ودانۍ خوندي وي. بازارونه مارکیټونه یې اباد و د خلکو ګڼه ګونه بیخي عادي ژوند و بلکې ماډرن ژوند و او د کابل ښار د پیرس نقشه وړاندي کوله او داسې هوار سړکونه وو، چې د سټرګو په رپ کې یې مونږ د کابل ستار هوټل میلمنو لپاره ورکړلی شوو مخصوصو ګاډو په زریعه رسولي وو.

کله چې مونږ د کابل ستار هوټل ته ورسیدو نو ما ته د پېښور

انټرکانټینینټل هوټل رایاد شو، هو بهو هم داسې نظام یې و د استقبالیې نه واخله تر تالار ټوله نقشه یې یو شان وه او ما ته داسې محسوسه شوه لکه چې مونږ پېښور کې یو.

هر کله چې تالار ته ورسیدو نو یو شمیر ادب پوهان سیاستمداران، وزیران خارجي میلمانه او د رسنیو استازي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور اړوند شخصیتونه مو له ډیر نزدې څخه ولیدل چې له جملې څخه یې پوهاند حبیب الله رفیع، عصمت قانع، حبیب نثار، محمد اکرم خپلواک د سرحدی چارو وزیر، ډاکټرځلاند، قاضی حسن حقیار، طایرځلاند، ډاکټرخوشحال روهي، مجیب الرحمان لحاظ، جنرال طاقت، فرید احمد تسکین، سراج الدین پټهان، ډاکټرابراهیم شینواری، ډاکټرکمال سادات، استاد روستار تره کی، محمد حلیم فدایي او یو شمیر نور نوموړي شامل وو.

سمینار پیل شو او هر یو وینا کوونکي ته په وار سره بلنه ورکړی کیده. چې ډیری علمي او د موضوع سره برابرې مقالې پکې په بشپړ ډول واورول شوې، خو د مقاله نګارانو تعداد زیات موضوع فراخه او وخت کم و ځکه نو منتظمینو اعلان وکړو چې د مقالې پځای خلاصه وړاندې کوئ ځکه چې وخت نیشته او میلمانه زیات دي. که څه هم په دغه وینا چا عمل ونکړو او هر چا د خپل زړه براس وویستو خو آفرین شه د اوریدونکیو په حوصلو چې په ډیر صبر او غور سره یې مقالې واوریدې او په ډیره منظمه توګه سمینار پای ته ورسیدو. چې په اخرکې یې ګډه اعلامیه هم جاری کړی شوه او دا هم وویل شو چې په سمینار کې اورول شوې ټولې مقالې به په کتابي بڼه چاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شی. ما چې د سمينار په اړوند پورته موضوعي فهرست کې لسم نمبر موضوع خوښه کړې وه، نو دلته که يې راوړم او تاسو درنو لوستونکيو سره يې هم شريکه کړم. کوم عيب راته نه ښکاري دا هم همغه مقاله چې (د پښتون مشرتابه) ترسرليک لاندې ليکل شوې او اورول شوې ده.

دا حقيقت لکه د لمر روښانه دی چې پښتانه زرګونه کاله لرغونی تاريخ لري. دغسې دوی خپل ځانګړي روايات،اقدار، تهذيب، تمدن، دود، دستور او عنعنات هم لري او دا هغه بهادر، جرات مند، ميړنی او تاريخي قام دی، چې تل يې پخپل ناموس، وطن غيرت کړی دی او په نړۍ کې يې د خپل ځانګړي فطرت او طبيعت يو جدا روايت قايم کړی دی.

د پښتون قام وګړي انتهايي زړه سواندي، خيرخوا، همدرد او د نورو سره د ښيګړې په صفاتو سينګار او سمبال دي. د لوظ پابنه او د روغې جوړې منونکي دي. په ټولنيزه توګه دوی داسې کارنامې ترسره کړي دي چې نور قومونه او ولسونه ورته حيران دي او په ځانګړې توګه يې هم کړي، داسې د جرات او ځانګړي شجاعت څرګندونه کړېده، چې يوه نړۍ يې متعرفه ده. زه سره ددې چې د دې قوم په اړه په عامه توګه دا ويل کيږي، چې تعليم نه لري، بلکې د تعليم مخالفت کوي خصوصا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجونو خو بیخي د زده کړې دروازې بندې ساتي بیا ځینې روایتونه او قدغنونه هم داسې دي، چې زده کړو په لاره کې خنډ ان ګنډل کیږي. خو ولې بیا هم پښتانه وګړي په مختلفو ځانګو کې داسې کارنامې ترسره کوي هم په تیرې زمانې کې او هم اوس مهال یې تو له نړۍ په حیرت کې اچولې ده.

د فکرځای دی چې هرکله د یو قوم بچیانو او ځوانانو ته خصوصا نجونو ته د تعلیم لارې هم تړل شوې وي. بندېزونو او قدغنونو سره هم مخ وي ولې بیا هم دومره پرمختګ وکړي. نو یقینا چې دا ددې خبرې غمازي کوي چې پښتانه ډیر باصلاحیته قوم دی. خو که چیرې دوی د روزنې، پالنې، زده کړې او ښوونې بندوبست په سمه توګه وکړای شي او په صحیح اسلامي او افغاني طریقې سره ورته تعلیم ورکړی شي نو د نړۍ د هر قوم نه زیات پرمختګ کولی شي او ډیر ناممکن کارونه ممکن کولی شي. ځکه چې دا قوم ډېر زړه ور او جرات مند قوم دی. چې په هرحال کې دوی د خپل محنت او صلاحیت په برکت لارې وباسي لنډه دا چې پښتون ډېر لرغونی د کمال او هنر نه ډک قوم دی. چې د نړۍ په مختلفو هیوادونو یې حاکمیت هم کړی دی او بادشاهي هم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو له بده مرغه چې پښتون قوم د دومره لوی تاریخ درلودلو باوجود په بعضې اړخونو کې د نورو قومونو څخه ډېر وروسته پاتې شوی دی ، لکه د مثال په توګه پښتون قوم په هره زمانه کې د یو مخلص ، ذهین او ځیرک مشر د سیوري لاندي ندي جمعه شوي. چې دا خو اور تس نس قوم یې په یو تغر راغونډه کړی وي یا اوس یې راغونډه کړي. ځکه چې د پښتون دا لویه بدمرغي ده چې دوی د ځان نه بغیر بل څوک مشر نه مني هر یو ځان زمری بولي او نور ورته ګیدړان ښکاري. حال دا چې دا ممکنه نه ده چې هر څوک دې زمری شي او د دنیا تاریخ شاهد دی چې د ټول قوم مشري یو کس کوي. هر څوک د دې جوګه نه وي او هغه قوم پرمختګ کولی شي کوم چې د خپل مشرتابه په احکاماتو او پریکړو په خلوص او اتفاق سره عمل کوي. ولې د پښتون قوم بخت په دې لړ کې بیدار نه دی او د بې اتفاقۍ ښکار دی.

د دې سره یوه مهمه خبره هم کولی شي ، چې د پښتون اتحاد د یوې توطیې له مخې تار تار کیږي ، خو دا لا تر اوسه پورې چا معلومه نه کړه چې د دې توطیې تر شا څوک دي او ولې د پښتون قوم وحدت ته زیان رسوي په دې لړ کې زمونږ پوهانو ته د خپلو صلاحیتونو ، تجربو او ادراک پر بنسټ کار کول پکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي چې د پښتون وحدت خلاف سازشي لاسونه را ښکاره کړي او د هغو مخونه بې نقابه کړي. کوم چې په دې سازش کې ککړ دي.

له بده مرغه دا حقيقت هر څوک مني چې پښتون قوم مشرتابه نه لري خو د دې د پاره لاره هواره کړي. ټول پښتون په يو مزي و پيري. ځکه چې نن پښتون قوم د کومو مشکلاتو او کشالو سره مخ دی ، کوم جنګونه چې په پښتنه سيمه کې شروع کړای شوي دي. د دې ټولو بنسټيز علت د پښتون رهبر نشتوالی دی. د پښتون راغونډ بدل ، يو کيدل د دوی د هر دښمن ماتې ده ، لکه خوشال بابا چې وايي.

اتفاق په پښتانه کې پيدا نه شه

ګني ما به د مغل ګريوان پاره کا

اسلام هم موږ ته د يووالي لارښوونه کوي او دا د خوښۍ ځای دی چې پښتانه د اسلام په سپيڅلي دين کلک مين دي او په اسلامي تعليماتو باندې عمل کوي. هم د دې لارښوونو په نتيجه کې موږ ټول پښتون قوم ته پکار دي چې په يو مشرتابه راجمع شو او د يووالي ښکاره کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله زمونږ د قوم دا هم بد مرغي ده چې اقتدار يې لاس ته راغلی دی، خو ولې بيا هم د خپلې ژبې، کلتور، فرهنګ او د خپل ملت لپاره يې کوم بنسټيز ګامونه نه دي پورته کړي، خصوصا د ژبې په برخه کې خو تر تاريخ ډېر ګيله من دی او وايي چې دوی په خپلو بادشاهيو کې د دوی دولتي او درباري ژبه پردۍ وه د ليک لوست ژبه پردۍ وه ، ځکه خو پښتو ژبې هغومره پرمختګ ونه کړو څومره چې يې تاريخ اوږد دی او هميت يې معلوم دی. داسې نور هم ډېر عوامل او علتونه دي چې هغه د پښتون قوم د پرمختګ په لاره کې خنډ ان دي.

اوس مونږ ته ضرورت د دې خبرې دی چې نور زمونږ د يوويشتمې پيړۍ پښتون ځان و پيژني او د پښتون مشرتابه دا خلا پخپل سوچه فکر، سپيڅلي سوچ او روښانه ذهن د يو داسې مشرتابه په صورت کې پوره کړي چې څلورو کروړو پښتنو د پاره د منلو وړ او د رهبرۍ جوګه وي او هم دا هغه فيصله او ذريعه ده چې پښتنه سيمه کې لګيدلی اور وژلی شي او پښتون قوم د موجوده او راتلونکی ستونزمن ژوند چې تيروي د هغه نه نجات موندلی شي او د يو امن خوښې، وطن پرست او د ملت خيرخوا په عصري علمو پوهه مهذب او مترقي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ترې جوړېدی شي او د نړۍ په قومونو کې د سیال قوم په توګه خپله پېژندګلوي جوړولی او ساتلی شي.

په هر صورت د سمینار په نیمایي کې ټولو میلمنو ته ډوډۍ ورکړی شوه او دا هغه شیبه وه، چې د یو شمیر نالیدلو څهرو سره مو څو خبرې او ملاقات وشو ځکه چې د سمینار په دوران کې دا موقع میسره نه وه، خو د وقفې نه په استفادې سره مو څو ملګرو سره خبرې اترې وشوې او په ملاقات یې خوښ شوم. کله چې د سمینار څخه فارغ شوو نو ملګري طایر ځلاند ویل چې اوس به زما سره ځی. اول به د باغ بالا او بیا به د کابل ښار سیل وکړو. او بیا به شپې ته زما سره میلمانه یاست.

طایر ځلاند زلمی شاعر ادیب او د تلویزیون او راډیو تکړه ویاند دی د (خوشبو نه وینه د رنګونو څاڅي) او (لپه کې رڼا) یې شعري ټولګې چاپ دي او د (پښتو غزل تنقیدی جاج) یې نثري اثر دی د دې تر څنګ یې په مختلفو مطبوعاتو مجلو اخبارونو او انټرنیت له لارې علمي ادبي مقالې هم وخت په وخت خپریږي. ماشوم توب یې د مهاجرت په حالت کې زمونږ سره په کوهاټ کې تیر کړی دی او هم دلته یې سبق ویلی او د دینی زده کړو نه یې د کوهاټ ملګرو سره د خپلی مینې رشته قایمه ساتلې ده هم دا علت و چې مونږ هم ورته ترې اجازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري ګڼله او طایرځلاند هم راسره ومنله او یون صاحب هم په رونړ تندي اجازه راکړه. خو یون صاحب پر طایرځلاند دا تاکید هم وکړو، چې سهار یې بیرته وختي ما ته راورسوه.

وروستو ما زدیګر وخت مونږ باغ بالا ته لاړو. هلته مو د کویټې نه راغلی میلمه شاعر فضل الهی پتمن، فرید احمد تسکین او صالح محمد سره هم ملاقات وشو. په دوی کې نمړی دواړه ښاغلي خو مونږ په اول ځل ولیدل. البته صالح محمد مونږ سره په کوهاټ کې د غلام بانډې کیمپ کې اوسیدو. او مونږ سره به په ادبي بنډارونو او مشاعرو کې شریکیدو. نو زمونږ سره یې پیژند ګلوي وه د هغه په لیدو مونږ او زمونږ په لیدو هغه ډیر خوښ شو او د یو بل سره مو تیرې خاطرې رایادی کړې د ملګرو د حال احوال تپوس پوښتنه وشوه او ملګرو تصویرونه وویستل او بیا د لمر پرېوتو سره مونږ د کابل ښار سیل ته روان شوو او د کابل په مختلفو بازارونو سړکونو او مشهورو ځایونو ورغلو.

دلته پخوانۍ ودانۍ هم موجودې وې چې پیړۍ پیړۍ پخوا جوړې شوې وې او د محتلفو مذهبونو او تهذیبونو ترجماني یې کوله او اوسنۍ ودانۍ مو هم ولیدې چې د نړیوال معیار مطابق جوړې شوې وې. د جنګونو په دوران کې په نخښه شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوالونه مو هم ولیدل چې د ګولیو او غوټو غارونه او سوري اوس هم پکې څرګند وو لکه د دغو ودانیو لیدو سره راته ماته د افغانستان مړ کیو زره کلن تاریخ راوړاندې شو او د مختلفو قومونو او تهذیبونو تصویر یې د سترګو وړاندی ودریدو خصوصا د جنګونو او بریدونو یو طویل تاریخ راته رایاد شو کله د کوروش د سرو لښکرو یرغل او کله د سکندر یرغل، کله د ساسانیانو واک کله د پینوهونګانو واکمني کله د غربي ځواکونو حملې او کله د نورو قومونو تیري کله صفویان او کله سامانیان، غزنویان او بیا چنګیرخان او ګوډ تیمور ظلمونه او حکومتونه چې د افغانستان په خاورو دغو ټولو قومونو د قبضې او واکمنۍ هڅی کړي دي، خو بریالی شوي نه دي چې ټول عمر یې حکومت پرې وکړي ځکه چې دا خاوره دا وطن او دا هېواد د افغانانو و او وي به او د ډیرو جنګونو او کوششونو ناکام کیدونه پس ټولې نړۍ د افغانستان څخه لاس واخستو او په ۱۷۰۹ په لومړي ځل د میرویس نیکه د مشرۍ لاندې افغانانو خپل نظام جوړ کړو. او بیا په ۱۷۲۳ کې ابدالیان د دې هېواد واکمن شو او په ۱۷۷۲ ء کې یې د احمدشاه ابدالي دراني په مشرتابه یو مضبوط او مستحکم حکومت جوړ کړو. او د تاریخ په اوږدو کې په اول ځل د افغانستان په خاوره د افغانانو فراخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنسټ حکومت قایم شو چې تر اوسه پورې د افغانانو حکومت قایم دی.

د تاریخ له مخې د افغانستان نومونه مختلف پاتې شوي دي چې د جملې څخه یې سجستان هم دی دا داسې هېواد دی چې تر ټولو زوړ تاریخ لري او افغان داسې مضبوط او توانا قوم دی چې تل د جنګ په حالت کې پاتې شوی دی. کله د خارجي یرغلګرو او تعرض کوونکیو خلاف مورچه زن دی او کله د خپل منځي قبیلوي جنګونو په ولقه کې دی. او د افغانستان په سمه او غر، شاړه دشته صحرا او بازارونو هر ځای کې دغه انځور موجود دی.

مونږ د کابل ښار په ننداره وو خو وخت ماښام شو او زیات دوکانونه تړلی شوي وو. خصوصا د کتابونو دوکانونه تړلي وو سره د دې چې په یو ځای کې د کتابونو لوی بازار و او په زمکه د کتابونو لوی تعداد موجود و خو دوکانداران د تګ په حال کې وو او کتابونه یې راغونډول ځکه مونږ تري کوم کتاب وانه خستی شو او بیا چې په وړاندې لاړو نو د کابل تاریخي جماعت پل خشتي ته لاړو او دلته مو د ماښام لمونځ ادا کړو. دا ډیر ارت بیرت او لوی مسجد دی چې په لیدو سره یې د پیښور مهابت خان جماعت یا لاهور بادشاهي مسجد مونږ ته رایاد شو. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جماعت کې د لمونځ ګذارو زيات تعداد موجود و سره د دې چې د جمعې لمونځ شوی و خو بيا هم دومره خلک وو چې ځو ځو جمعې جوړيدی شوې. بعضې خلک پکې ناست وو او د جماعت د روحاني ماحول نه ئې خوند اخستو د لمونځ نه پس مو د دې تاريخي مسجد سيل وکړو او مختلفی برخې مو وليدې او بيا د طايرځلاند د کور په طرف روان شوو چې د کابل په اطرافو کې موقعيت لري.

دغلته مونږ د شپې ناوخته ورسيدو چې زيات مزل مو پياده وکړو د دې فايده دا وه چې سيل مو ښه وکړو په دې وخت کې زمونږ درې ملګري ميالطيف شاه شاهد ، وارث نا ياب او حسينه ګل زمونږه جدا شوي وو. نه ده معلومه چې هغوی کوم خوا ته تلي وو. خو شپې ته بيرته خپلو کمرو ته ژوندون تلويزيون ته تللي وو.

مونږ چې د طايرځلاند کور ته راورسيدو نو د هغه نورو ورونړو واصف الله شمس، سايرځلاند او څو نورو ځلميو زمونږ تود هرکلی وکړو. واصف الله شمس د پښتو شاعر دی او زمونږ سره په کوهاټ کې ډير پاتې شوی دی. ټولې ديني او عصري زده کړې يې هم دلته کړي دي او لکه د طايرځلاند يې د فراغت دستار تړلی دی دی. په ننګرهار کې اوسيږي. خو د ورور کره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلمستیا راغلی و ، خو ښه ده چې زمونږ سره یې هم لیده کاته وشو. د ماسخوتن ډوډۍ خوړلو نه پس ملګرو تر ناوخته خبرې اترې وکړې او د یو بل د حال څخه یې ځانونه خبر کړل.

سهار چې مونږ پاڅیدو نو د لمونځ لپاره زه او اعجاز ختک صاحب ووتلو او چې څه مزل مو وکړو ، نو یو جمات په نظر راغلو خوله بده مرغه د اوبو کمبوت مسله پکې موجوده وه خو بیا هم اودسونه مو وکړل او لمونځ مو هم وکړو. کله چې واپس راغلو نو خبر شو چې زمونږ ملګري ډاکټر صابر خان شینواري واپس تلی دی او د ځان سره یې فضل الهی پتمن هم بوتلی دی که څه هم ډاکټر صاحب وړاندې ویل چې ټول سفر په دې رنګین و ، خو سهار چې ټول ملګري اوده وو نو ډاکټر صاحب د موقعې نه فایده اخستې وه او پښې یې سپکې کړې وې.

مونږ چې د سهار چای وڅښلې نو بیا ژوندون تلویزیون ته راغلو دلته مو دمه وکړه او بیا د استاد اسماعیل یون صاحب سره د کابل بابا هوټل ته لاړو. هلته زمونږه ډیره ښه میلمستیا وکړی شوه. کله چې د ډوډۍ نه فارغ شوو او لاندې راکوز شوو نو حسینه ګل خور څو وارتپوس وکړو هغه نایاب څه شو؟ نو یو ملګري ځواب ورکړو چې نایاب دی نو بیا یې څه له تپوس کوې چې په دې ټول ملګري په خندا شو. او لږه شیبه پس نایاب هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلو چې د لاس مینځلو د پاره غسلخانې ته ننوتی و د ډوډۍ نه چې اوزګار شوو نو د ژوندون په طرف روان شوو دا د جمعې مبارکه ورځ وه، ځکه ملګرو غوښتل چې د افغان ادبی بهیر په اوونیزه غونډه کې برخه واخلي کومه چې په هره جمعه دایریږي. دا خبره ټولو ملګرو په یو اتفاق سره خوښه کړه او بیا د یون صاحب په اجازه د جمعې د لمونځ وروستو مونږ ټول ملګري د افغان ادبی بهیر غونډې ته لاړو.

کله چې د غونډې ځای ته ورسیدو نو غونډه پیل شوې وه. ایجنډا هم ټاکل شوې وه. خو کله چې د غونډې ملګرو مونږ ولیدو نو د غونډې صدر اعلان وکړو، چې د میلمنو خبرې به واورو شعرونه به وو ایي او ټاکلې ایجنډا به بلې غونډې ته پریږدو. په دی پریکړه ټول یوه خوله شوه او بیا د میلمنو سره اعجاز خټک صاحب او میرمن حسینه ګل هم د میلمنو په څوکیو کیناستل دلته مو نجیب الله منلی، عبدالجبار څپاند، نثار صاحب، رودوال صاحب، همایون هیواد، الحاج ډاکټر نعمت ګل پرګنیز، افضل شیرزاد، نور ګل شفق، سید جیلانی جلان، ترابي منګل، جاوید اوربل، پښتونیار، شمس الدین شمس، فضل الرحمن پاخون، محمد عزیز تحریک. اسدالله غضنفر، اسلام زوی، علم ګل سحر، پیر محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاروان، زلمی هنرمند جاوید امرخېل او یو شمیر نور شاعران ادیبان او پوهان مو دلته ولیدل. مونږ ورسره خپل احساسات او خوښي شریکه کړه او دوی هم زمونږ په راتګ بیخي زیات خوښ وو.

کله چې د بهیر غونډه پای ته ورسیده، نو یو شمیر کتابونه ملګرو یو بل ته ډالۍ کړل او چې مونږ د بهیر د دفتر څخه لاندې راکوز شو، نو حسینه ګل خور بیا حیرانه وه او دا تپوس یې کولو چې نایاب څه شو؟ او چې یو ملګری بیا ورته وویل چې هغه نایاب دی، نو بیا څه لپاره د هغه تپوس کوی؟ په دې خبره یو ځل بیا ټول په خندا شو. په دې موقع هر یو شاعر زمونږ میلمستیا کول غوښتل او مونږ ته یې بلنه راکوله، خو زمونږ عذر دا و، چې مونږ د استاد یون صاحب میلمانه یو او د هغه د اجازې پرته هیچرته نه شو تللی او چا یې ښه چې ملګرو به زمونږ غذر قبول کړو، خو بیا هم هغوی مونږ ته ډیره مینه راکوله البته ښاغلي پیر محمد کاروان صاحب یوه منځنۍ لاره وو یسته ویل یې که د ډوډۍ میلمستیا مو د یون صاحب سره ده، نو بیا به زما سره چای څښئ او خبره چې د چایو راغله نو په افغانستان کې مونږ توري چای بیخي کمې ولیدې ورسره د ښلو او به هم عامې کمې لاس ته راتلې البته هر خاص وعام فلټر شوې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوتلونو او به څښلې چې په ډېره کمه بيعه لاس ته راتلې په هرځای کې به خلکو د بوتلونو او به استعمالولې.

د پیرمحمد کاروان صاحب فن او شخصیت دومره خوږ او د قدر وړ و چې ملګرو ورته انکار نه شو کولی او بیا یې مونږ ګلبهار هوټل ته بوتلو د ټولو میلمنو لپاره یې د چایو بندوبست وکړو، چې پکې بعضې مقامي ملګري هم شامل شو. د چایو سره یو شمیر نور خوراکونه هم راوړل شو او یوه شیبه مونږ د چایو د خوند تر څنګ د کاروان صاحب علمي ادبي خبرې او خاطرې واوریدې او کله چې خبر شو چې زما (لیکونکي) تعلق د پښتو ورځپاڼې وحدت سره دی. نو ډېر خوشحاله شو او ویل یې چې وحدت اخبار سره مې دومره مینه ده چې یو وخت داسې هم و چې زه به میاشت پس د خوست نه میران شاه ته راتلم نو د یوې میاشتې اخبارونه به مې یو ځای له ځانه سره وړل او بیا به مې لوستل ځکه چې دغه وخت خوست ته وحدت اخبارونه نه راتلل.

کاروان صاحب د خپل فن او شخصیت دواړو په حواله خپل یو ځانګړی خوږلت او شخصیت لري زمونږ د ټولو ملګرو یې ډېر په ورین تندي ملتیا او میلمستیا وکړه او بیا چې کله ترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ د ژوندون ودانۍ ته حرکت وکړو نو ډیر په مینه او عزت یې رخصت راکړو.

کله چې خپلې کمرې ته راغلو نو دلته د پښتو لوی شپږ ونکي لیکوال او پوهاند استاد زلمی هیوادمل زمونږ په انتظار و د هغه سره مو ولیدل او ښه شیبه مو سره په بیلا بیلو ادبي او علمي موضوعاتو خبرې وکړې. ښاغلي له ما څخه د بخاریانو پ هکله معلومات وغوښتل، ځکه چې هغه د هغو بخاریانو په هکله ځیرنه کوله کومو چې د پښتو ادب خدمت کړی دی. په دې مهال زلمي لیکوال نورولی سعید شینواري زنګ وواهلو ویل یې چې نن د شپې ډوډۍ به مو زما سره وي. مونږ ورته خپل عذر وکړو، خو ویې نه مانه او بالآخر مونږ ورغلو او چې مونږ ورغلو نو په ډیره مینه یې زمونږ هرکلی وکړو او د ټولو ملګرو تپوس یې وکړو، بیا یې ګلبهارهوټل ته بوتلو او هلته یې زمونږ د ملګرو میلمستیا وکړه ماخوستن ترې مونږ رخصت واخستو او د ژوندون مانۍ ته راغلو دلته نن د شپې مهال د افغانستان د ملي تحریک له طرفه د پښتنو او بلوڅو سره د پیوستو ورځې په ویاړ د یوې غونډې او جشن تابیا شوې وه، چې په ډیر ګڼ شمیر کې ورته خلک راغلي وو. په دوی کې نوموړي پوهان، لیکوالان. ژورنالستان، شاعران، هنرمندان، سیاستوال او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملت مین عام وګړي شامل وو. ګیرچا پیره بلپونه لګیدلي وو او دغه د ستوره د ژوندون تلویزیون د لارې نیغ په نیغه ښودلې شوه. نو د دې لپاره لویې لویې کیمرې هم لګیدلې وې. په سرکې یو شمیر وینا کوونکیو ویناوې وکړې یون صاحب د پښتنو او بلوڅو په تاریخ او یو والي وغږیدو څو شاعرانو شعرونه واورول او بیا هنرمندانو د خپل هنر په زریعه انقلابي ترانې او نغمې زمزمه کړی په دې ټولو مصروفیاتو کې زلمي شاعر او ادیب فرید احمد تسکین زمونږ سره ملګری و چې زمونږ رهنمایي به یې کوله او د لیکوالو شاعرانو هنرمندانو او نورو ملګرو پیژندګلو به یې راسره کوله. د شپې ناوخته دا د ستوره پای ته ورسیده او بیا چې مونږ خپل استوګن ځای ته راغلو نو تر ناوخته ویښ وو او د کابل د دې تاریخي او یادګار سفر ښې خاطرې مو په ذهنونو کې په غورځنګونو وې.

مونږ چې کله په اول ځل د طورخم په لاره را دخل شو، نو په ټول افغانستان کې څو ورځې وړاندې په ۱۹ اګست ۱۰۱۳ د استقلال یا ازادۍ او خپلواکۍ ورځ تیره شوې وه، ځکه نو هرطرف ته د ملي بیرغ تور سور او شین رنګونه جوت وو، په هر مخ د خوښۍ اثرات څرګند وو د بیرغ سره دومره مینه خلکو لرله چې په دوکانونو کورونو بازارونو لارو کوڅو او نورو اولسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقاماتو کې به اويزاند وو بعضې خلکو ترې پګړۍ او پټکې جوړ کړي وو. هر څوک به ورته ډير خوشحاليدل او حتی په بعضې ځايونو کې مو وليدل چې خلک خصوصا ځوانان ورته ګډيدل او خلکو به ملي بيرغ ښکلولو بيا مو دا هم وليدل چې په پنځه ورځو کې مو د پنځه سانحو د پاره د بجلۍ (بريښنا) نيشتوالی نه دی ليدلی او برق پکې پريمانه وو دا هم د افغانانو خوش بختي ده، چې د بريښنا شتون يې په برخه دی ځکه چې نن سبا د بريښنا نه بغير ژوند ګران دی. ولې چې هرڅه د بريښنا په زريعه پرمختګ کوي او د ژوند ډير کارونه د برق د لارې روان دی که چيرې برق نه وي نو دغه ټول کارونه به په ټپه ودريږي غرض دا چې برق د ژوند لپاره اوس د لازمي جز حثيت خپل کړيی او که دغه نعمت نه وي ژوند به نيمګړی وي. په دې لحاظ سره افغانان ډير نيکمرغه دي چې دا نعمت ورته په برخه دی.

سهار چې مونږ د چايو نه اوزګار شوو نو د زلمي شاعر جلال امرخيل سره يو شمير نور شاعران زمونږ سره د ليدو کتو په خاطر راغلی وو، چې په هغوی کې انعام الله ګوهر، عمادالدين دوران او يو شمير نور ملګري شامل وو د هغوی غوښتنه وه چې مونږ نن د هغوی ميلمانه شو خو زمونږ وخت پوره شوی و او واپس تګ هم ضروري و په دی خاطر مو ترې رخصت وغوښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره د دې چې جلال امرخیل ډیر زور وکړو چې مونږ پاتی کړي تر دې پورې چې ویل یې تا سو زه پخپل موټر کې د طورخم پورې رسوم او آخري یې تر دې وویل چې غرمه به زمونږ سره تیروی خو زمونږ ملګری مجبور وو ځکه چې بعضې ملګري سرکاري نوکران وو او د هغوی رخصت پوره شوی و او سبا ته یې حاضری ضروري وه، ځکه نو په ډیره مجبوری سره مو ترې رخصت راوخستو که څه هم د غه ملګري لږ خفه هم شو، خو زمونږ مجبوري هم مهمه وه او بیا سهار نهه بجې مو د کابل نه حرکت وکړو.

استاد یون او د ده د ژوندون تلویزیون ټولو کارمندانو مونږ په ډیر غزت او درناوي سره رخصت کړو او زمونږ ملګرو دا سې محسوسول لکه چې د خپل لوی کور نه مونږ واپس روان شوو د کابل ټول یادونه مو په زړه کې ځای کړي وو په ټوله لاره د دغو کوربنو او ټولو شاعرانو لیکوالو او عامو وګړو زمونږ د ملګرو د خدمت او میلمستیا خاطرې مو په زړونو کې وې او دا مو ویل چې مونږ په د دوی دا مینه جذبه او دا خدمتونه کله هم هیر نه کړو هم په دغو خوږو خاطرو کې ماسپښین جلال آباد ته راورسیدو د ملګرو خیال و چې دلته به د امیرامان الله خان، استاد ملنګ جان او د ستربابا فخر افغان خان عبدالغفار خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مزارونو ته لاړ شو ، تر څو د دوی زيارت هم وکړو او ورته دعا هم خو زمونږ موټروان راسره ملګرتيا نه کوله ګڼې مونږ ورته ويل ګوره تا سره دا خبره شوې ده ، چې جلال آباد کې به دوی لږ ماتليږي او زيارتونه به کوي ، خو هغه نه منله زمونږ بعضې ملګرو هم ويل چې ناوخته کيږی او زيارتونه نه کوو خو بعضې ملګرو خصوصا عبدالرحمان افغانيار ، جان محمد رزګر او شيرالرحمان بيتاب ويل چې زيارتونو ته خامخا ځو او بيا هم داسی وشو. موټروان مو رخصت کړو او مونږ اول د اميرحبيب الله خان او امير امان الله خان قبرونو ته لاړو دوی ته مو دعا وکړه بيا د ملنګ جان قبر ته لاړو هغه مو وليدو ، چې ډير د خسته حالی سره مخ و ، خو اوس ويلی شي چې د استاديون له اړخه دغه قبر دوباره جوړ شوی دی.

د دې نه پس شيشم باغ په طرف د باچاخان مزار ته راغلو دلته د بابا لوی کور دی ورسره ښه کافي ځای دی ، خو اوس مهال د نوې ودانی کار شروع و چې ډير په لويه پيمانه کيږي دا کار په ډيرې تيزی سره روان دی او په دې کې لايبريرې (کتابتون) ميلمستون. د باچاخان د اثارو د پاره ځانګړی ځای او داسې نورې برخې شاملې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دغو ټولو مشرانو زیارتونه مو ډیر په بیړه سره وکړل ځکه چې مونږ ته د ګمرک چارواکي په انتظار وو زمونږ لپاره یې د ډوډۍ بندوبست کړی و ، په دغه اساس چې د جلال آباد نه د طورخم په طرف روان شوو نو تقریبا دري بجې وې چې مونږ د طورخم ګمرک ته راورسیدو دلته د ګمرک چارواکي زمونږ په انتظار ستړي شوي وو ، ځکه چې دري څلور ساعته انتظار یې کړی و ، چې ډیر ګران کار دی. په دغه ورځ د دوی رخصتي هم وخته وي خو زمونږ لپاره ناست وو چې مونږ یې مننه هم وکړه او بخښنه مو هم ترې وغوښته چې زمونږ په وجه تاسو دومره اوږد انتظار وکړو. کور یې ودان ویل یې هیڅ خبره نه ده تاسو میلمانه یاست ستاسو په مونږ ډیر حق دی او هر یو ملګري د دې هڅه کوله چې کم نه کم خوراک وکړي او زر تر زره ځان اوزګار کړي ځکه چې وخت کم او سفر زیات وو هم داسې وشو او په یو څو منټونو کې مو ډوډۍ وخوړه او بیا مو د ګمرک له چاروا کو څخه اجازه واخسته د خدای په اماني وشوه او یو مامور یې زمونږ سره ملګری کړو ، چې د هغه دا زمه واري وه ، چې موټر ونیسي او مونږ پېښور ته ورسوي دغه ملګري زمونږ لپاره یو نوی موټر ونیولو او موټروان یې پوهه کړو ، چې میلمانه دي په غذاب یې نه کړې او پېښور ته یې ورسوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مازدیګر مو د طورخم څخه حرکت وکړو د موټروان سره مو خبرې اترې وکړې نو معلومه شوه، چې هغه د خاطر افریدي مرحوم خوریې و. که څه هم د شعر او ادب سره یې ډیره علاقه نه وه، خو بیا هم د خاطر افریدي په شعرونو مین و او کله چې مونږ د خیبر په خړو غرونو کې راتیریدو نو ما ته یې د خاطرافریدي دا شعر بیا رایاد شو چې:

د خاطر رنګین غزل ته حیرانیږم

په دې خړ خیبر کې څه دي بې له خاورو

او بیا چې د خیبر په دره راواوښتو نو دا شعر مې له ځان سره زمزمه کړو چې:

د خیبر دره خو لار د تلو راتلو ده

په کابل او پېښور کې افغان یو دی

په لاره کې ډیر خنډان او مشکلات موجود وو، ځکه چې د سړک جوړولو کار شروع شوی دی د دی وجې نه اکثرو ځایونو کې ګڼې لارې بدلیږي او په کچه لارو تګ وي، خو زمونږ موټروان ډیر پوهه و دا سې لارې ورته معلومې وې چې مونږ یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډېر لږ وخت کې پېښور ته راورسولو کله چې د کارخانو او بيا د حيات آباد وادنۍ مونږ وليدې نو بيخي د کابل تصوير مو په زړه شو دلته او هلته يو شان خلک يو شان کړه وړه رسم ورواج او يو شان ودانۍ دلته دا خبره هم بايد وکړم، چې کله مونږ کابل ته روانيدو، نو مونږ د کابل يو وحشي او کنډر کنډر تصوير په ذهن کې وړی و. کوم چې مونږ ته تېرو الو رسنيو راکړی و، په کوم کې چې مونږ د کابل وجود زخمي زخمي ليدلی و. په کابل کې د انسانيت هډو تصور نه و هلته د قتل وغارت بازار ګرم و هلته هر څوک جلاد و د هر چا سره توره او ټوپک په لاس کې و بمونه او مړدکي د هغوی مشغولا وه چاودنې او وژنې يې روزګار و. تباهي او بربادي يې پيشه وه جوړې ودانۍ ړنګول يې خپل مسوليت ګرزولی و د انسان وينه تويول يې د افتخار باعث ګڼل د بيا ودانۍ تصور پکې معدوم و د نوي کهول لپاره د ذده کړو او هنر لارې تړلې شوې وې بس په لنډه به داسې ووايو چې کابل قصاب خانه وه ...

کله چې مونږ د دغه انځور سره د کابل په ځمکه قدم کيښودو، نو مونږ ته دغه انځور بيخي دروغژن ښکاره شو او دغه ټول تبليغات شنډ وختل کابل کې خو يو نوی انځور او نوی ماحول و. دلته ژوند ډير خوشحاله و. دلته امنيت و د خلکو ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې عادي و بلکې د کابل په بازارونو مارکيټونو او هوټلونو کې خو داسې محسوسيدل لکه چې مونږ د پيرس په بازارونو کې سيل کوو. کابل اوس د پيرس په طرز ترقي کړې ده او کله چې ما د کابل دغه پر مخ تللی او حقيقي تصوير وليدو، نو دغه دروغژن او وحشي انځورمې وغورزولو او ما هغه تصوير په زړه کې راوړو کوم چې ما د سر په سترګو ليدلی و او هغه بيخي د پښتنولۍ تصوير دی. هم د دغه تصوير سره زمونږ سفر دوام درلود، چې عين د ماښام د بانګونو سره مونږ د رينګ روډ په لاره د قمردين ګړهۍ پل ته راورسيدو چې د کوهاټ په روډ واقع دی.

دا هغه مقام دی چې د کوهاټ ګاډي د پېښور نه راځي مونږ موټروان ته د اودريدو وويل او بيا مو د لطيف شاه شاهد، وارث خان ناياب او خور حسينه ګل نه اجازت واخستو. اګر چې هغوی مونږ ته ويل شپه زمونږ سره وکړئ، خو مونږ ورته خپل عذر وړاندې کړو او بيا مو ترې رخصت راواخستو او زه او اعجاز ختک صاحب د کوهاټ په طرف روان شوو او تير ماخوستن کورونو ته په خير خيريت او خوشحالۍ سره راورسيدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته دا یادونه هم باید وکړم، چې یو شمیر ملګري لکه عبدالرحمان افغانیار جان محمد زرګر او شیرالرحمان بیتاب زمونږ نه په جلال آباد کې پاتې شوي وو. چې بیا وروستو راغلل او مونږ چې کله راغلو نو تر اوسه پورې مو د کابل د سفر ټولې خاطرې په زړونو او ذهنونو کې خوندي دي. په دی هیله چې الله تعالی دې افغانستان یو د امن او سوکالۍ هېواد جوړ کړي اوس چې دلته ټولټاکنې هم وشوې او د ناټو عسکر هم تللی دي. نو باید چې ټول افغان ملت نړېوال او ګاونډیان یې د دې هېواد د بیا ودانۍ او پرمختګ لپاره خپله خپله برخه کردار ولوبوي. تر څو لکه د کابل ټول افغانستان یو پر مخ تللی هېواد وګرځي. ټول افغان مهاجرین هېواد ته بیرته راشي او نور د پردیو د نوکرۍ او زور زیاتي څخه وژغورل شي د افغانستان تاریخ او تمدن د ټول جهان د پاره مهم دی باید چې د دې اهمیت په خاطر افغان اولس د خپل هېواد د بیا رغونې او ساتنې د پاره په یو اتفاق کار وکړي چې دلته بیا د نړۍ سیلانیان رامات شي او د افغانستان په تاریخي اثارو او قومونو نورې څېړنې او لیکنې وشي، سفرنامې اولیکلی شي او د افغانستان پخوانی او اوسنی انځور نړۍ ته وښودل شي. د افغانستان دا سفر به تل زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه او ذهن کې خوشګواره او زړه راکښونکې خاطرې ژوندۍ ساتي او ما به د افغانستان سفر ته بیا بیا هڅوي...

دلته به دا هم د پام وړ وي؛ چې د ښاغلي اسمعیل یون سره مې یوه لنډه شان مرکه کړې چې بیا په ورځپاڼه وحدت کې خپره هم شوه، دلته یې تاسو درانه لوستونکي هم ولولی:

استاد پوهنوال محمد اسماعیل یون معروف لیکوال، مفکر، سیاستوال، ژورنالست او د ژوندون تلې ویژیون او د افغانستان ملي تحریک مشر دی. هر وخت په خپلو فعالیتونو کې بوخت وي او د چا خبره چې د سر ګرولو وخت نه لري، خو هر کله چې زه د کابل په یکه توت کې د هغه دفتر ته لاړم او د مرکې کولو لپاره مې ترې وخت وغوښتو نو په ډیر ورین تندي یې وویل ولی نه!

او بیا یې خپلو مامورانو ته وویل چې هر څوک راځي لږ یې ماتل کوئ! تر څو زما مرکه وشي. خلک یې هم بند کړل زما سره یې په ډیر تفصیل سره خبرې وکړې او د هر سوال ځواب یې په بشپړ ډول راکړو.

زما لومړی پوښتنه د ژوندون تلویزیون په اړکې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يون صاحب وويل تاسو ته پته ده چې موجوده وخت د میډیا دی او بیا د پښتو میډیا خو ډېر ارزښت لري او هغه هم ټي وي چینل ته. ما هم په دغه اساس پنځه کاله وړاندې د پښتو ټي وي چینل لپاره هلې ځلې پیل کړې او ځمکه مې پیدا کړه بیا مې پرې ابادي وکړه او د وخت د تقاضو سره سم او هماهنګ الات مو پیدا کړل او د تجربه کارو او تعلیم یافته زلمیو یوه ډله مو برابره کړه، چې درې کاله کې دغه پروسه سرته ورسیده او بیا څه د پاسه دوه کالونه وړاندې ژوندون ازمایښي نشرات پیل کړل، چې دورانیه یې اول دوه ساعته بیا څلور بیا اته او اوس مهال څلېریشت ساعت ته ورسیده، زموږ په خپرونو کې ادبي، مذهبي،اسلامي، کلتوري، تعلمي، هنري، سیاسي او د ژوندون په هر اړخ بحثونه کیږي او ژوندون لومړی ټلي ویژیوني شبکه ده، چې خپل دفتر خپل الات. ځانګړي ماموران او کارمندان لري، چې ټول تعلیم یافته او د نوي دور د ټیکنالوژۍ څخه د ګټې جوګه دي.

يون صاحب وويل چې ما د خپل کار شروع په څلورسوه ډالرو کړې وه او اوس مهال زموږ اداره په سلو کې اتیا فیصده ضرورتونه پوره کوي. پاتې د ملګرو په مرستو سرته رسوو او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلي ويژيوني شبکې ټول مصرفونه زمونږ پښتانه ملګري پوره کوي چې زه يې د خپلې ژبې او کلتور سره د دغې مينې قدر کوم.

يون صيب وويل چې زمونږ هدف د پښتون قوم بيدارول باسواده کول او د جنګونو څخه ژغورل دي او مونږ پخپلو سپڅلو مقصدونو کې بريالي شوي يو ، اګر چې په دې لار کې مونږ د بېلابېلو ستونزو سره مخ يو او د ګواښونو لاندې يو. هر وخت مو سرته خطر دی خو بيا هم خپل کارمو په چټکتيا سره روان ساتلی دی،

ما ويل يون صيب تاسو د ملي تحريک په نوم يو ګوند هم جوړ کړی دی. د دې موخه څه ده؟

نو يون صيب وويل چې په موجوده وخت کې پښتانه تار تار دي. د دوی راغونډول او په سياسي عمل او د بيا رغونې په کارونو کې برخمن کول په راتلونکيو ټولټاکنو کې د دوی د رول او ارزښت زمونږ بنيادی مقاصد دی. او تر اوسه پورې زرګونو ځوانانو زمونږ سره په ملي تحريک کې غړيتوب تر لاسه کړی دی او ډير په تيزۍ سره په وړاندې روان دی چې په راتلونکيو صدارتي ټاکنو کې به يو مناسب پښتون مشرتابه ته خپله رايې ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون صیب وویل چې تحریک به د افغانستان کورنیو او ټولې نړۍ کې مشیتو پښتنو د ستونزو هواري لپاره وخت په وخت سمینارونه، بحثونه او په لویه پیمانه غونډې کوي، چې د نړۍ د هر ملک نه به ورته پښتانه پوهان رابللی شي او د خپلو ستونزو د هواري لپاره به خپل فکر زمونږ سره شریکوي، دده وویل چې د نن پښتون قوم بنیادي مسله د تعلیم، نشتوالی، د پردي جنګ کورته راوړل او خپل منځي اختلافات دي چې مونږ به د دغو مسلو د هوارولو لپاره هر لړ هڅې کوو د لر او بر پښتون ستونزې یو شان دي باید په یوه خله د خپلو ستونزو د هوارولو لپاره کار وکړو.

د یون صیب په خیال د افغانستان او سیمې د جنګ ختمولو لپاره هم دغه بنیادي تګلاره ده. دده وویل چې اولس مشر حامد کرزی حاضر وخت د شمالي ټلوالې د اثر لاندې دی او د پښتون قوم او ژبې لپاره یې هیڅ کار نه دی کړی او د نورو قومونو او ژبو خدمت ته یې کار ویلی دی.

یون صیب دا هم وویل چې په راتلونکیو ولسمشریزو ټاکنو کې باید د افغان کډوالو لپاره د رایې ورکولو موقعې برابرې کړی شي، چې دغسې به فایده پښتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولسمشر ته ورسي، ولی چې په خارج کې زیات پښتانه کډوال مشته دي.

ده دا هم وویل چې زمونږ په اطرافو کې پښتانه اباد دي چې دوی د بعضې قوتونو له خوا د تعلیم څخه بې برخې ساتلی شي او پردي جنګونه پرې تپلی شي خو خپل پښتانه هم په دغه جرم کې ورسره ککړ دي. کوم خلک چې تعلیم وکړي هغوی کابل او اروپا ته لاړشي د ارامی ژوند تیروي او عام وګړي جنګونو او جهالت کې پریږدي. باید دغه ټول وګړي باسواده او له جنګونو څخه وژغورلی شي.

ده وویل طالبان او نور مخالفین باید په سیاسي عمل کې برخه واخلي او د هېواد لپاره خدمت وکړي.

ده وویل چې ما د ۳۵ نه زیات کتابونه په بېلابېلو موضوعاتو لیکلي دي. باید دغه ولوستل شي. چې هر چا ته خپله څهره ښکاره شي، ده زیاته کړه، چې د افغانستان دولت ته پکار دي چې د افغان کډوالو لپاره زمینه برابره کړي ترڅو دوی خپل هېواد ته واپس راشي او نور د پردو د غلامۍ څخه نجات ومومي. ده زیاته کړه چې ملي تحریک به د ټول افغان ملت د ذده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړو او سوکالۍ لپاره کار کوي او ژوندون ټلویزیون به یې د لارې مشال وي باید پښتانه په دغه رڼا کې خپل مرام ته ځان ورسوي، ځکه چې د ملي تحریک هر زلمي سره د علم رڼا ده او رڼا هره تیاره لرې کوي، تمبوي او تښتوي یې د جنګ څخه کرکه او نفرت کوي د امن او مینې اخوت او صداقت پرچار کوي او د خپل ګران افغانستان د بیا ودانۍ او د زلمي کهول د تربیت مسولیت په غاړه لري، او خپل افغان ملت د جنګونو د غذاب څخه ژغوري.

استاد یون وویل چې ټول افغان ملت ته زما دا پیغام دی چې ملي تحریک د بیرغ لاندې راجمع شي، ترڅو د نړۍ د نورو قومونو په څیر خوشحاله او سوکاله ژوند تیرکړو او د جنګونو څخه نجات ومومو.

په هر صورت له استاد یون څخه مو لږ وخت غوښتلی و، خو چار یې ښه چې تر څو پورې مې پوښتنې کولې په اطمینان سره یې ورته ځوابونه ویل خو ما سره د هغوی د مصروفیاتو او د راتلونکیو میلمنو د انتظار احساس و، ځکه چې ورسره خبرې رالنډې کړې وی.خو په دغه دوران کې خبرشوم چې یون صیب په پېښور کې هم ډیر وخت تیرکړی دی او د ده لهجه او کړه وړه بیخي پېښوري وو. د دې نه علاوه هم یو شمیر خارجي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېوادونو ته يې سفرونه کړي دي. د رښتيا خبره دا ده چې ډېر مناسب او موزون شخصيت دی. بلکه داسې به ووايم چې:

د جينۍ رنګ د درواينو دی
که مرګي پرېښود د کابل منه به شينه

که چېرې افغان ملت په ده راټول شي نو ډېر ښه مثبت سوچ لري او د افغانستان جنګونو ته د پای ټکی کېښودلی او ملت له سوکالۍ سره مخ کولی شي.

پــای

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوټله تر کابله

فیروزخان صادق

د افغانستان ملي تحریک
www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۳۳

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library